

Participatieverantwoording

omgevingsvisie Culemborg

projectnummer 0472900.101
definitief
16 maart 2023

Participatieverantwoording

omgevingsvisie Culemborg

projectnummer 0472900.101

definitief
16 maart 2023

Auteurs

Sanne van Dijken
Nicky van der Zee

Opdrachtgever

Gemeente Culemborg
Ridderstraat 250
4101 BK CULEMBORG

Gecontroleerd:

Marjolein Fick

datum

16 maart 2023

beschrijving

definitief

vrijgave

Marjolein Fick

Inhoudsopgave

Blz.

1	Doorlopen participatieproces	1
1.1	Doel van participatietraject	1
1.2	Opzet van de participatie	1
1.3	Fysieke participatie: ontmoetingen en vragenlijsten	2
1.4	Digitale participatie: platform en wijkprikker	3
1.5	Gerichte uitnodiging naar stakeholders	4
1.6	Leeswijzer	5
2	Algemene indruk en proces	6
2.1	Algemene indruk	6
2.2	Proces	6
2.3	Visie en concrete reacties gericht op uitvoering	9
3	Buitengebied	11
3.1	Landschap, natuur en biodiversiteit	11
3.2	Energie, klimaat en duurzaamheid	11
3.3	Agrarisch & ondernemen	12
3.4	Inbreng stakeholders	12
4	Wonen en leefbaarheid	21
4.1	Wonen	21
4.2	Inbreng stakeholders	22
5	Binnenstad	26
5.1	Waarde en inrichting van de binnenstad	26
5.2	Inbreng van stakeholders	27
6	Economie	30
6.1	Inbreng van stakeholders	30
7	Gezond en veerkrachtig	33
7.1	Voorzieningen en ontmoetingen	33
7.2	Groene omgeving	33
7.3	Inbreng van stakeholders	34
8	Mobiliteit	37
8.1	Bereikbaarheid	37
8.2	Inbreng van stakeholders	38

1 Doorlopen participatieproces

1.1 Doel van participatietraject

Het doel van het participatietraject rondom de Omgevingsvisie is het op een uitnodigende wijze in samenspraak met inwoners en belanghebbenden ontwikkelen van een visie op de gewenste ontwikkelingen en kwaliteit van de leefomgeving in Culemborg. Daarmee vormen we een duurzame omgevingsvisie van en voor gemeente Culemborg; waar bewoners, organisaties, ondernemers, verenigingen en ketenpartners mede-eigenaar van zijn, waar de gemeente de komende jaren mee aan de slag gaat en vanuit waar belanghebbenden initiatief durven te nemen. Culemborg hecht daarom aan een stevig participatie en communicatieproces.

Wij inventariseren met stakeholders welke opgaven en ambities er zijn, wij geven samen in gesprek verdieping aan deze thema's en we geven in samenspraak prioriteiten. Participatie is dus belangrijk en we betrekken de samenleving maximaal. Daarmee bereiken we het niveau van 'meewerken' op de participatieladder.

Participatietrap

4 gespreksdoelen

figuur 1.1 Participatietrap

1.2 Opzet van de participatie

Inzet was om diverse mensen op een laagdrempelige manier te bereiken. We wilden voorkomen dat alleen gebruikelijke mensen/partijen gehoord zouden worden. Er zijn daarom verschillende middelen ingezet om inbreng te vragen bij mensen en organisaties in Culemborg.

1. Via het platform is de communicatie rondom de omgevingsvisie opgezet. De link naar het platform is op diverse manieren gedeeld, onder meer via flyers en social media.
2. Op het platform is de wijkprikker online gezet. Via de wijkprikker kon een ieder op locatieniveau inbreng leveren en zien welke andere opmerkingen geplaatst zijn.
3. Op zes verschillende momenten zijn we het gesprek met passanten aangegaan. Elk moment vond plaats op een andere locatie om zo veel mogelijk mensen te spreken (Gelderlandfabriek (combinatie met participatie stationsomgeving), open monumentendag (markt), fit-markt (markt), NS-station, supermarkt wijk Culemborg Oost, supermarkt wijk Culemborg-West). We inventariseerden wat de opgaven en kwaliteiten zijn. Tijdens de zes Ontmoetingen hebben we tussen de 350 en 400 inwoners gesproken.
4. Er zijn vragenlijsten opgesteld en uitgedeeld;
5. We hebben specifieke stakeholders aangeschreven en gevraagd om inbreng te leveren. Dat kon door de vragenlijst in te vullen, maar organisaties konden hier ook hun eigen invulling aan geven. We hebben inzichtelijk gemaakt welke inbreng is geleverd en hoe we hiermee om zijn gegaan.

1.3 Fysieke participatie: ontmoetingen en vragenlijsten

Tijdens de verschillende Ontmoetingen gingen we in gesprek met de deelnemende inwoners, ondernemers en belanghebbenden. We hebben opmerkingen opgeschreven op een plattegrond van Culemborg (geprint op een foambord), via schetsen op canvas en via het overhandigen van vragenlijsten.

De locaties waar we gesproken hebben met inwoners:

- Op zaterdag 27 augustus heeft er een participatiebijeenkomst plaatsgevonden voor de stationsomgeving en de omgevingsvisie;
- Op zaterdag 10 september ontmoetten we bewoners op de markt tijdens Open monumentendag;
- Op woensdagochtend en -middag 28 september ontmoetten we bewoners in twee verschillende supermarkten: de PLUS en de COOP;
- Op donderdagmiddag 29 september ontmoetten we reizigers op het NS-station;
- Op zaterdag 8 oktober ontmoetten we bewoners op de markt tijdens het Fitevent.

Afbeelding 1: Sfeerimpressie tijdens het Fitevent

Enkele vragenlijsten zijn later ingestuurd. In totaal hebben er 11 respondenten de vragenlijsten ingevuld. Van belang is om bij het trekken van conclusies rekening te houden met dit kleine aantal respondenten. Dit is niet representatief voor de gehele gemeente Culemborg.

In de vragenlijst hebben we een drietal introductievragen gesteld. 10 respondenten hebben deze introductievragen ingevuld. Hier kwam naar voren dat 8 van de 10 respondenten in de stad Culemborg woont, 1 respondent in het buitengebied woonachtig is en 1 respondent woont niet in Culemborg. Verder zijn 5 respondenten tussen de 25-65 jaar en 5 respondenten zijn ouder dan 65 jaar. Ook hebben we gevraagd naar de werksituatie: 6 respondenten zijn niet meer werkzaam (waarvan 1 vrijwilliger), 3 personen werken buiten Culemborg en 1 respondent werkt voor een organisatie in Culemborg.

1.4 Digitale participatie: platform en wijkprikker

Via het digitaal platform Culemborg geven we iedereen de kans om mee te denken. De omgevingsvisie heeft op dit platform een aparte site gekregen. Via het platform kan iedereen raadplegen hoe het proces doorlopen wordt en wat men wanneer kan verwachten.

Op het platform is de Wijkprikker opgenomen. Deze Wijkprikker biedt de mogelijkheid om op de kaart van Culemborg een locatie te 'prikken' en je idee, kans of aandachtspunt mee te geven. Mensen kunnen zo vanuit huis met bijvoorbeeld een laptop op schoot hun inbreng leveren.

In de Wijkprikker zijn 39 locatie-specifieke reacties opgehaald. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoeveel reacties er binnen zijn gekomen per gebied.

Deelgebied	Aantal reacties
Voorkoop en Terweijde	6
Bloemenbuurt, Oranjebuurt en De Hond	8
Binnenstad en De Dreven	5
Molenzicht en Hooge Prijs	2
Buitengebied West	1
Nieuwstad en Achter 't Zand	2
Lanxmeer	3
Bedrijventerrein Pavijen	0
Parijsch en Forteneiland	9
Redichem	0

Tabel 1: Reacties Wijkprikker

De bijdragen met de meeste stemmen waren:

- Kruising Oostersingel Weidsteeg
- Buitengebied rondom Culemborg open houden
- Een autovrij centrum
- Culemborg hittebestendig - meer groen
- Een groene lint voor een gezond Culemborg

Reactie hebben verder voornamelijk betrekking op verkeersveiligheid, water en groen en wonen.

1.5 Gerichte uitnodiging naar stakeholders

Aan verschillende stakeholders van de gemeente Culemborg is gevraagd om deel te nemen in het traject van de omgevingsvisie. Er is gevraagd wat vanuit hun expertise en belang relevant is in het kader van de omgevingsvisie. En welke keuzes zij hierin zouden maken. De volgende thema's zijn aan bod gekomen:

1. Ruimteclaims in het buitengebied
2. Wonen voor iedereen, maar met behoud van een leefbare stad
3. Wat is nodig om de binnenstad in de toekomst vitaal, levendig en bruisend te houden?
4. Hoe ziet de economie van de toekomst in Culemborg eruit?
5. Gezond en veerkrachtig Culemborg

De stakeholders konden op drie manieren hun reactie geven:

1. Door reactie te geven op de vraagstukken in de raadsnotitie. In deze notitie zijn de vraagstukken uitgewerkt met vragen en dilemma's.
2. Door reactie te geven op de stellingen omgevingsvisie.
3. Door een geheel eigen reactie op te stellen.

De volgende stakeholders hebben input geleverd:

- LTO-Noord
- De Vereniging Agrarisch Natuurbeheer en Landschap Tieler- en Culemborgerwaarden (VANL-TCW)
- Kleurrijk Wonen
- Milieu adviesraad
- Collectief Redichemse waard
- Adviesraad Sociaal Domein
- Werkgroep Kerkenvisie
- Prorail
- Veilig Verkeer Nederland
- Omgevingsdienst Rivierenland
- Veiligheidsregio
- Gemeente West-Betuwe
- Gemeente Houten
- GGD
- Elk Welzijn
- Historisch genootschap Voet van Oudheusden
- Waterschap Rivierenland
- Provincie Gelderland
- Fietzersbond Culemborg
- Coöperatie Vrijstad Energie
- Coöperatie Vrijstad Windwinning
- Bestuur Stichting Werk aan het Spoel
- Gemeente Vijfheerenlanden
- ANWB

- Gelders genootschap
- Stuurgroep Binnenstad
- Vereniging van Vastgoedeigenaren Binnenstad Culemborg
- Commissie Erfgoed en Ruimte
- Bewonersvereniging Eva Lanxmeer en werkgroep Topla

1.6 Leeswijzer

De inbreng van de verschillende participatiemomenten hebben we in deze notitie opgenomen. We hebben ervoor gekozen om deze reacties te rubriceren per thema zoals reeds zijn benoemd in de raadsstukken van juni 2022. Wel hebben we daar naar aanleiding van de participatie een thema aan toegevoegd, namelijk mobiliteit. Een relatief groot aantal reacties heeft hier namelijk betrekking op.

Daarnaast zijn enkele reactie gericht leefbaarheid van Culemborg in het algemeen en op het doorlopen proces. Dit maakt dat we in deze notitie de volgende rubricering hebben gehanteerd:

- Algemene indruk en proces
- Buitengebied
- Wonen en leefbaarheid
- Binnenstad
- Economie
- Gezond en veerkrachtig
- Mobiliteit

We zijn ons ervan bewust dat enkele reacties niet geheel passen binnen een van deze thema's, maar betrekking hebben op meerdere thema's. We hebben in deze gevallen de meest passende gekozen.

2 Algemene indruk en proces

2.1 Algemene indruk

Opvallend was dat een groot deel van de inwoners aangeeft Culemborg zeer te waarderen als plek om te wonen. Iedereen zegt elkaar gedag en is vriendelijk tegen elkaar. Zoals een inwoner het mooi omschreef: 'Culemborg is net zoals een Brabants dorp'. Het is een fijne plek om je kinderen te laten opgroeien.

De gemeente heeft veel te bieden. Een rustige en prettige woonomgeving, voldoende voorzieningen, goede bereikbaarheid en een aantrekkelijk buitengebied zijn onderwerpen die hierbij veel genoemd worden.

Inwoners waarderen het prachtige cultureel historisch centrum. Het aangezicht en de cultuur van de binnenstad moeten we behouden en beschermen. Ook moeten we het aangezicht van de haven en het buitengebied beschermen, specifiek werd de Redichemse waard enkele keren benoemd. Het buitengebied moet groen en open blijven. Enerzijds om de weidsheid te behouden, anderzijds voor de fijne ommetjes die je hier kunt maken.

Diverse inwoners benoemden een belangrijk dilemma. Hoewel iedereen welkom is, is er wel een gevaar dat Culemborg steeds groter en voller wordt. Hierdoor kunnen we de persoonlijkheid verliezen.

Culemborg mag volgens de meeste inwoners zo blijven, het is goed zoals het is. Enkele inwoners zien zeker nog ruimte voor verbetering, maar de basis is meer dan voldoende.

“Culemborg is een 7, maar kan zeker een 8 worden”

2.2 Proces

Tijdens de fysieke ontmoetingen gaven diverse mensen aan dat ze de wijze waarop de gemeente de mensen opzoekt, waarderen.

Diverse stakeholders hebben hun mening gegeven over hoe zij graag zien dat het proces wordt ingevuld. De opmerkingen die hier betrekking op hebben, zijn in onderstaande tabel aangegeven.

Wie	Reactie
Provincie Gelderland	De provinciale belangen van Gelderland tref je aan in onze Omgevingsverordening en Omgevingsvisie. Vanuit die richtinggevendende punten in de visie kun je op specifieke ontwikkelingsgebieden of onderwerpen een programma maken, een zogenaamde beleidsuitwerking maken. Denk ook aan afstemming met de grensprovincie en gemeenten in Utrecht.
Elk Welzijn	<p>Hou altijd oog voor de mensen die in de buurt wonen, ook hen die minder digitaal vaardig zijn. Vraag aan hen wat ze zien, willen, meemaken. Dat geeft veel info over de leefomgeving. Doe dit ook langs andere kanalen dan online. Je mist een hele groep mensen (dit zijn juist vaak de meer kwetsbaren) als je de focus zo sterk legt op participatie via de digitale weg.</p> <p>Participatie van inwoners kost tijd en vraagt geduld. ElkWelzijn kan een rol spelen, door bijv mee te denken waar de gemeente aan kan sluiten op de plekken waar inwoners zijn. Ga naar hen toe. Dit vraagt flexibiliteit van ambtenaren. Zorg dat je aan de voorkant nadenkt over dergelijke trajecten.</p>
Gemeente Vijfheerenlanden	Er wordt niets vermeld over het uitvoeren van een plan-MER of -OER. Gemeente Vijfheerenlanden heeft ervoor gekozen om parallel aan het opstellen van de Omgevingsvisie een plan-OER (omgevings-effect rapportage) uit te voeren. naar ons idee de Omgevingsvisie kader stellend is voor m.e.r.-(beoordelings)-plichtige besluiten. Een plan-MER is dan wettelijk verplicht. Onze ervaring is dat keuzes die we maken in de Omgevingsvisie hierdoor beter onderbouwd zijn/kunnen worden en toekomstige initiatieven hier ook aan getoetst kunnen worden.
Gelders Genootschap	In deze aanloopfase om te komen tot een Omgevingsvisie is door de gemeente gekozen voor een participatietraject aan de hand dilemma's. O.i. zou in deze fase meer de nadruk mogen liggen op de (positieve) betekenis van de leefomgeving voor bewoners. Op deze manier is het mogelijk om uit te stijgen boven belangentegenstellingen. Gedeelde belangen zijn een betere basis voor een Omgevingsvisie dan tegengestelde belangen.
Commissie Erfgoed en Ruimte	In de aangeleverde stukken is niet duidelijk welke opgaven vanuit het Rijk of de Provincie zijn opgelegd en welke opgaven de gemeente zichzelf heeft gesteld. Wanneer dit inzichtelijker is gemaakt, wordt voor eenieder duidelijk binnen welke kaders de gemeente keuzes mag gaan maken en welke zaken gewoonweg geregeld dienen te worden. Daarnaast mist de Commissie in de aangeleverde stukken op welke wijze Culemborg zich in de toekomst wil profileren of wil gaan ontwikkelen
Gemeente Houten	Wij vinden het allereerst heel fijn dat de gemeente Culemborg ons hierover geïnformeerd heeft. We willen graag meedenken over de impact van de mogelijke maatregelen die van invloed zijn op Houten. Wij horen graag wanneer daar momenten voor zijn en zullen dan aanwezig zijn. We hebben voor nu geen inhoudelijke punten.

Wie	Reactie
Milieu Advies Raad	<p>De gemeenteraad heeft op 9 december 2021 de startnotitie Omgevingsvisie vastgesteld. De MAR is met 7 bevindingen gekomen, die in de brief van 14 december 2021 met het toenmalige College zijn gedeeld.</p> <p>De Raad heeft het vorige College op 9 december 2021 gevraagd om de uitgewerkte 5 vraagstukken (zijnde: ruimteclaims buitengebied, wonen voor iedereen maar met behoud van een leefbare stad, ook in de toekomst behoud van een vitale levendige en bruisende binnenstad, toekomstbeeld van de Culemborgse economie, veiligstellen van een gezond en veerkrachtig Culemborg), via participatie aan de inwoners, dus de belanghebbenden van Culemborg voor te leggen en de uitkomsten van dat debat te verwerken. We bevinden ons op dit moment in deze participatiefase en kunnen u als MAR dus pas adviseren als wij ook kennis hebben van de uitkomsten van dit traject.</p> <p>Het maken van een integrale visie tot 2040 over de fysieke leefomgeving van Culemborg vereist veel kennis en energie van u als College. Maar ook de MAR zal zich in haar rol van adviseur grondig moeten verdiepen in het voorliggende onderwerp, dat een veelheid aan aspecten kent en een hoge mate van actuele problematieken herbergt waar oplossingen voor gevonden moeten worden zoals de stikstofproblematiek, de schaarste aan woningen, de energietransitie, het behoud van de lokale economische stabiliteit en het begrenzen van de toenemende tweedeling in onze samenleving. Stuk voor stuk onderdelen en thema's die aan de orde komen bij het realiseren van de Omgevingsvisie.</p> <p>De MAR zou u graag willen adviseren m.b.t. de keuzes die u de Raad in januari 2023 wilt voorleggen en de Ontwerp Omgevingsvisie die u, volgens uw planning, eind juni naar de Raad stuurt. Sluitstuk zal dan onze advisering m.b.t. de definitieve Omgevingsvisie zijn.</p>
Gemeente West-Betuwe	<p>Wij hebben kennis genomen van de dilemma's die ten grondslag worden gelegd aan het vormen van de Omgevingsvisie. Als buurgemeente zien wij de keuzes die Culemborg binnen haar eigen beleidsvrijheid maakt met belangstelling tegemoet. Het invullen van de vragen en reageren op stellingen laten wij graag over aan inwoners, ondernemers en organisaties in uw gemeente. Mochten er keuzes op tafel komen die directe effecten hebben op de inwoners, ondernemers of maatschappelijke organisaties aan de gemeentegrenzen, dan worden wij graag tijdig geïnformeerd.</p>
Adviesraad sociaal domein	<p>Wij vinden het belangrijk dat plannen gerealiseerd worden binnen de beschikbaar gestelde budgetten.</p> <p>Wij vinden het belangrijk, dat de plannen passen binnen de financiële mogelijkheden – al dan niet gesubsidieerd – van de gemeente.</p>

Wie	Reactie
Prorail	<p>ProRail verzoekt om haar - vooruitlopend op de Omgevingswet - actief te betrekken bij het verder ontwikkelen van bouwplannen in de directe nabijheid van de spoorbaan, teneinde in gezamenlijk overleg tot overeenstemming te komen c.q. afspraken te maken alvorens tot uitvoering zal worden overgegaan.</p> <p>In de “Omgevingsvisie Culemborg” zijn mogelijk percelen opgenomen die in eigendom zijn van Railinfratrust B.V./ProRail B.V. (verder te noemen “ProRail”). ProRail merkt in dit kader op dat deze percelen - zonder nadrukkelijke schriftelijke toestemming van ProRail - niet mogen worden gebruikt. Deze percelen zijn door ProRail benodigd ten behoeve van de uitvoering van haar wettelijke taken en voor eventuele toekomstige uitbreidingsplannen.</p> <p>De percelen van ProRail, alsmede de spoorbaan, dienen door ProRail, haar aannemers of hulpdiensten te allen tijde onbelemmerd toegankelijk te zijn en te blijven met het materieel dat ook momenteel wordt gebruikt voor het uitvoeren van werkzaamheden en in het geval van calamiteiten. Dit geldt ook voor over-/onderbouwingen en/of overkragingen van deze gronden. Bouwen naast het spoor mag geen belemmeringen opleggen aan het treinverkeer. Zo moet onderhoud en reiniging van ramen en gevel mogelijk zijn zonder buitendienststelling van het spoor en mogen ramen niet open kunnen boven het spoor of perron. Zie ook het gestelde onder de alinea “Spoorwegwetgeving”.</p>
GGD	<p>Voor advies dienen gemeenten een aanvraag in te dienen. Deze dienstverlening zit niet in ons standaardpakket en hier staan kosten tegenover.</p>

2.3 Visie en concrete reacties gericht op uitvoering

Een aantal reacties van inwoners heeft betrekking op concrete projecten en/of uitvoering. De omgevingsvisie heeft betrekking op de leefomgeving van Culemborg in 2040 en is daarmee een visie voor de lange termijn. De meer specifieke reacties van inwoners zijn belangrijke signalen die de gemeente meeneemt als aandachtspunten.

Hieronder volgt een opsomming van concrete wensen:

- Honden uitlaatstrook tussen spoor en voet van Oudheusden maken;
- Herziening hondenpoepbeleid: overal opruimen;
- Fietspad langs spoor (naar de pond) nieuw asfalt;
- Visie op de perenoogst van de bomen in de openbare ruimte ontwikkelen;
- Pak de losse stoeptegels aan zodat o.a. invaliden beter gebruik kunnen maken van wegen;
- De N-weg loopt in de spits erg vol, kijken of dit geoptimaliseerd kan worden;
- Verbinding oost en west verbeteren. Voor fietsers is dit wel goed geregeld;
- 1,5 km om afval weg te brengen, dat is veel te ver. Daar moet iets aan gedaan worden;
- Coronavaccinatie en griepvaccinatie samen organiseren in Culemborg;
- Meer doen voor mensen die in financieel zwaar weer zitten;

- Geld voor buurtfeest zonder ingewikkelde aanvraag procedure. Dit moet gemakkelijker;
- Rondom Driestad (ouderenflat) vaak lawaai in het park. Daar moet iets aan gedaan worden;
- Meer veganistisch eten stimuleren;
- Spoel de grachten vaker door, ze stinken nu te vaak;
- Uitbaggeren van de sloot plantage tussen hertenwei en begraafplaats;
- Beter communiceren wanneer onderhoud (vb. sloten opschonen), slooprojecten of huisvesting asielzoekers plaatsvindt. Nu is het telkens een verrassing wanneer dat gebeurt.

3 Buitengebied

3.1 Landschap, natuur en biodiversiteit

Wat in ieder geval een wens is, is om het groen dat er is te behouden en waar nodig te restaureren (landschap) en verbinden (NNN). Meer gras en bermen omzetten naar bijvriendelijke wilde bloemen zal bijdragen aan de biodiversiteitsherstel. We moeten alles met aandacht voor dier, natuur en milieu.

De natuur respecteren en ermee samenleven voor zowel mens, plant en dier. Een inwoner geeft aan dat men in Culemborg veel aandacht heeft voor de bomen, maar dat wel veel van de bosachtige gebieden zijn gerooid. Dit heeft invloed op de energetische structuur waar Culemborg mee omgeven is.

3.2 Energie, klimaat en duurzaamheid

In het kader van energietransitie is er door een aantal mensen geopteerd om meer windmolens en zonnepanelen verdeeld over de stad aan te leggen. Echter, niet iedereen is positief gestemd over windmolens in Culemborg. Een inwoner geeft aan: 'Windmolens en zonnepanelen passen met name niet doordat deze technologie de nodige vervuiling en verstoringen in het leefmilieu oproept, en vooral ook niet doordat het energievraagstuk hiermee niet kan worden opgelost.' De meningen zijn dus verdeeld.

Voor zonnepanelen wordt gedacht aan: eerst alle daken vol zonnepanelen en beginnen bij gebouwen in eigendom van de gemeente. Daarna kunnen we kijken naar mogelijkheden voor grootschaligere opwek via zonnepanelen.

Op het gebied van klimaat geeft een aantal inwoners aan dit een belangrijk item te vinden. Eén inwoner heeft hierbij aangegeven dat de stad zou moeten streven naar klimaatpositief in plaats van klimaatneutraal (energie leveren in plaats van compenseren).

Verduurzaming van de gemeente moet een zetje krijgen door inwoners te stimuleren. Denk hierbij aan financiële steun en een ruimte in wet- en regelgeving voor verduurzaming van monumentale panden. Ook is er een wens om te kijken naar collectieve mogelijkheden van verduurzaming, onder andere voor een warmtepomp. Dit scheelt een hoop ruimte. Dit kan ook voor lokale energie opslaan in de wijken. De gemeente kan praten met Vrijstad over de mogelijkheden.

Bijna alle respondenten van de vragenlijst vinden het wenselijk om de opwek van duurzame energie in te passen in het cultureel Unesco werelderfgoed (10 van de 11 respondenten), slecht 1 respondent vindt dit onwenselijk. Windturbines in het buitengebied worden geaccepteerd wanneer: aan de wettelijke normen (op het gebied van geluid en slagschaduw) wordt voldaan (5 van de 11) en indien dit in het landschap en erfgoed ingepast wordt (4 van de 11).

3.3 Agrarisch & ondernemen

Inwoners hebben een aantal ideeën voor innovatie op agrarische gronden:

- Natuurinclusieve landbouw (Volencampen);
- Voedselbos als hoogwater landbouw-innovatie;
- Meer inzetten op lokale producten (Katshage).

3.4 Inbreng stakeholders

Wie	Reactie
LTO-Noord	<p>De term buitengebied past in onze ogen niet bij de urgentie van belangrijke thema's. Wij vinden 'landelijk gebied' beter passend.</p> <p>De landbouw is de drager en beheerder van het landschap en we zien een vitale landbouw dan ook als kernwaarde van het gebied.</p> <p>Door ons kleine buitengebied kunnen we geen gebieden uitsluiten om <u>als het moet</u> duurzame energie op te wekken. Er kan wel betere samenwerking gezocht worden met omliggende gemeente. Als landbouw kunnen we een forse ambitie invullen op wind en zon op dak en erf. Zon op land alleen als meervoudig landgebruik zoals nu in het proefveld met verticale panelen. De stand van zaken in de RES geeft aan dat de netbalans verder uit het lood dreigt te raken door de vertragingen op windenergie. Daarbij is ontwikkeling van zon uit kleine installaties het veelvoudige van de eerder ingeschatte autonome groei van 7%. Onbalans leidt tot hoge maatschappelijke kosten en de nadruk zal dus vooral op wind moeten liggen. In de RES W kunnen we met de levering van Groen gas een betekenisvolle bijdrage leveren die ook bijdraagt aan emissiereductie van stikstof, lachgas en methaan.</p> <p>Klimaatadaptatie vraagt om goede samenwerking tussen waterbeheerder en landbouw met meer ruimte voor eigen beheer. Verder is in de bebouwde kom aandacht nodig voor terugdringen verhardingen en meer infiltratie.</p> <p>De agrarische sector heeft voor de komende jaren vooral regelruimte nodig om nieuwe verdienmodellen te kunnen onderzoeken. Landelijk en provinciaal staat het vizier gericht op extensivering en verduurzaming. Als sector onderzoeken we hoe we die maatschappelijk behoefte kunnen invullen met behoud van rendabele bedrijfsvoering. Als gemeente kunt u ons helpen door meer ruimte te bieden voor een verbreding van de bedrijfsvoering, meer flexibiliteit in de bouwblokken en beleid wat er op gericht is om vrijkomende gronden te behouden voor agrarische bedrijven (zonder voldoende grond kunnen we niet extensiveren)</p>

Wie	Reactie
	<p>Het is zuur als agrarische bedrijven voor hogere kosten komen te staan om natuur en landschap te dienen terwijl andere bedrijven daar de vruchten van plukken. Wij pleiten voor een landschapsfonds waar de recreatiesector in mee betaald aan verbetering en instandhouding van het landschap.</p> <p>Uitbreiding van wandel- en fietspaden is voor de landbouwsector lastig omdat er weinig of geen handhaving plaatsvindt op loslopende honden. Ruiterpaden gecombineerd met onverharde fietspaden zou een mooie aanvulling zijn.</p> <p>Verbreiding en VAB: flexibiliteit en creativiteit zijn nodig bij het verkennen van nieuwe verdienmodellen. Maar verrommeling moet worden voorkomen. Nieuwe woonfuncties zien wij bij voorkeur in en tegen de bebouwde kom. Dat verbetert de verkavelingsstructuur en onze mogelijkheden tot verdere verduurzaming.</p> <p>Biodiversiteit heeft ook in onze sector veel aandacht. Duurzaam beheerde landbouwgrond is een belangrijke verbinding tussen natuurgebieden. Dat vraagt om meer systeembenadering en minder focus op zichtbare elementen. We pleiten voor een goede samenwerking met de gemeente ook en vooral op het terrein van groenbeheer.</p> <p>Rond de Unesco status stellen wij een zorgvuldige belangenafweging voor. We willen van ons landelijke gebied geen openluchtmuseum maken. Als de Unesco-status bijdraagt aan het ontstaan van nieuwe tijdslagen kan dat helpen. Als het knelt, dan moeten we daar niet voor kiezen.</p>
<p>De Vereniging Agrarisch Natuurbeheer en Landschap Tieler- en Culemborgerwaarden (vanl-tcw)</p>	<p>Agrarische bedrijven en ondernemers zijn belangrijk voor het buitengebied: voor behoud van het landschap, voor recreatie, de economie, het tegengaan van ondermijning en voor duurzaam beheer.</p>
<p>Kleurrijk Wonen</p>	<p>Een leefbaar buitengebied is een buitengebied dat plaats biedt aan allerlei doelgroepen en diverse activiteiten. Een gemeente als Culemborg met een relatief klein buitengebied ontkomt niet aan het maken van moeilijke keuzes. Maar het buitengebied is niet uniform, sommige delen hebben een zeer hoge kwaliteit en zijn zelfs werelderfgoed. Andere delen hebben (veel) minder kwaliteit. Erg ligt veel druk op het buitengebied omdat dat bijna de enige plek lijkt waar je nog toekomstige opgaven kunt realiseren. Maar zeker ook kijkend naar duurzame opwekking zou je juist dit buitengebied extra willen ontzien om daar de andere opgaven in te kunnen vullen.</p>

Wie	Reactie
	<p>Duurzame opwekking kan ook veel integraler binnen het toch forse bedrijventerrein; worden de huidige daken bijv. wel maximaal benut? KleurrijkWonen ziet in het buitengebied ook (beperkt) kansen voor woningbouw. Dat kan in de vorm van kleinschalige woningbouw of grootschaliger tegen de randen van de huidige bebouwde kom met in achtneming van natuur- en cultuurhistorisch waarden. Recente uitbreiding van Parijsch heeft laten zien dat dit mogelijk is. Voor duurzame energie opwekking, biodiversiteit en klimaatadaptie dient ook een plaats te zijn in het buitengebied. Mogelijk ook kansen in het noordelijk gelegen havengebied? Achter de Veerweg? Wat is de natuurwaarde daar? Er zou sprake zijn van sterk vervuilde grond.</p>
Vrijstad Energie	<p>We vinden het van belang dat het buitengebied een groene uitstraling behoudt en het fijn is er te recreëren. Om het gebied ook in de toekomst aantrekkelijk te houden, zullen er structurele maatregelen genomen moeten worden de biodiversiteit te versterken, klimaatadaptatie te verbeteren en bedrijven en overige woningen in dit gebied te verduurzamen door ze zoveel mogelijk groene energie te laten opwekken. Duurzame opwek van energie zal het aanzien veranderen, maar kan ook juist aangewend worden ter verbetering van biodiversiteit en klimaatadaptatie. Drie meest voor de hand liggende voorbeelden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Alle daken van boerderijen en overige woningen zoveel mogelijk beleggen met zonnepanelen, eventueel gecombineerd met kleine windmolens. b. (Verticale) zonnepanelen op weilanden die zoveel mogelijk uit het zicht worden geplaatst door ze te omringen met nieuw aangelegde struiken en bomen, inzaaien van klavers/bloemen. <p>Plaatsen van windmolens, waarna een deel van de inkomsten gebruikt worden voor het planten van bomen/voedselbossen/etcetera</p>
Coöperatie Vrijstad Windwinning	<p>Wat is nodig voor een vitaal buitengebied? Plaatsen van nieuwe windmolens ten zuiden van de N230, waarna een deel van de inkomsten middels een duurzaamheidsfonds gebruikt wordt voor het planten van bomen/voedselbossen/etc. Uitgangspunt is een sociaal rendement waarbij de mogelijkheden voor betaalbare energie en langere prijszekerheid voor onze inwoners, ondernemers (Pavijen) en organisaties/verenigingen worden onderzocht.</p> <p>Een kleine windmolen kan door de hoge aanschafkosten vrijwel niet binnen de technische levensduur de investering terug verdienen. Daarnaast is een hoge windsnelheid nodig en zijn ze vergunningsplichtig.</p>
Collectief Redichemse Waard	<p>Er heeft een gesprek plaatsgevonden met het collectief op 11 oktober 2022. Het collectief benadrukt de waarde van het landschap en de natuurwaarden en vraagt hier nadrukkelijk aandacht voor in de omgevingsvisie. Het collectief is een voorbeeld hoe je met elkaar collectief kan sturen op landschappelijke waarden, recreatie en kleinschalige economie. Gevraagd wordt meer pro-actief te gaan</p>

Wie	Reactie
	inspelen op mogelijke veranderingen bijvoorbeeld in de situatie van (agrarische) bedrijven.
Gemeente Vijfheerenlanden	Op de kaart staan drie sterren in het buitengebied waarin met symbolen de opgaven staan aangegeven. In bijbehorende legenda staat het symbool voor woningbouwopgave bovenaan. Dat geeft ons inziens een vertekend beeld. Uit de teksten volgt namelijk dat het (slechts) om bijzondere woonvormen op kleine schaal gaat en niet om grote ontwikkelingen. We worden door het plaatje op het verkeerde been gezet en gaan ervan uit dat de tekst leidend is.
Gemeente Vijfheerenlanden	Opwek van duurzame energie door wind of zon is in te passen in het cultureel Unesco werelderfgoed (met name de Nieuwe Hollandse Waterlinie).
Gemeente Vijfheerenlanden	Aan de inwoners van Vijfheerenlanden is het lastig uit te leggen dat aan de Culemborgse zijde wel windmolens komen en in Vijfheerenlanden bewust niet. In dat geval worden wij daarom graag vroegtijdig bestuurlijk betrokken bij het proces. Andersom zullen wij de gemeente Culemborg ook vroegtijdig betrekken bij de ontwikkeling zoeklocaties die dicht bij de gemeentegrens liggen.
Waterschap	<p>Het is vanuit het aspect cultuurhistorie onwenselijk om opwek van duurzame energie door wind of zon is in te passen in het cultureel Unesco werelderfgoed (met name de Nieuwe Hollandse Waterlinie). Windturbines in het buitengebied zijn alleen acceptabel indien dit in het landschap en erfgoed ingepast wordt en alleen als aan wettelijke normen (op gebied van onder andere geluid en slagschaduw) wordt voldaan.</p> <p>Er is ruimte voor wonen in het buitengebied mits waterhuishoudkundig in orde en klimaatrobust opgezet.</p> <p>Auto- en motorverkeer op de dijk moet beperkt worden.</p> <p>Ik waardeer het buitengebied vooral vanwege het landschap.</p>
Historisch genootschap Voet van Oudheusden	<p>Windturbines in het buitengebied zijn alleen acceptabel indien dit in het landschap en erfgoed ingepast wordt.</p> <p>Ruimte voor wonen in het buitengebied is er niet.</p> <p>Auto- en motorverkeer op de dijk moet beperkt worden.</p> <p>Het wandel- en fietsroutenetwerk moet uitgebreid worden.</p> <p>Ik waardeer de aanwezige natuur en het cultuurhistorisch erfgoed (zoals Nieuwe Hollandse Waterlinie)</p>

Wie	Reactie
Bestuur Stichting Werk aan het Spoel	<p>Opwek van duurzame energie door wind of zon is in te passen in het cultureel Unesco werelderfgoed (met name de Nieuwe Hollandse Waterlinie) is wenselijk.</p> <p>Daarbij maken we graag de kanttekening dat we ons als bestuur van Werk aan het Spoel bewust zijn van de grote opgaven die er ook liggen mbt de energietransitie. Het is voor ons niet zwart wit, maar wel met een zekere terughoudendheid. Die terughoudendheid heeft te maken met dat de opwek van duurzame energie goed inpasbaar moet zijn en zich moet verhouden tot de impact versus de baten. Zo kunnen wij ons voorstellen dat kleinschalige opwek door zon toepasbaar is op het WAHS. Beoordeling zal dus vooral per geval bekeken moeten worden.</p>
Gelders Genootschap	<p>Met de NOVI willen we expliciet onderscheid maken tussen gebieden. We missen aandacht voor wat specifiek eigen is voor Culemborg, binnen de regio. Waarin maakt Culemborg het verschil?</p> <p>Wij pleiten ervoor om het thema 'Ruimte claims in het buitengebied' niet als een dilemma op te vatten, maar om de bestaande landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten in het buitengebied als vertrekpunt te nemen. Wel moet in het belang van het behoud van de cultuurhistorische waarden van het gebied, bij toekomstige ontwikkelingen goed gekeken worden naar de impact die de ontwikkeling heeft op deze waarden. Wat kan er toegevoegd worden, zonder dat de karakteristieke waarde van het gebied verloren gaat?</p> <p>Het beschermen van cultuurhistorische waarden zou o.i. vooropgesteld moeten worden. Maak erfgoed geen onderdeel van een dilemma c.q. leg erfgoed niet op een weegschaal.</p>
Gelders Genootschap	<p>Bij het beoordelen van initiatieven moeten er afwegingen gemaakt worden. Het moet dan vooraf duidelijk zijn of/hoe/wanneer bij het bepalen van die balans gebruik wordt gemaakt van een advies van een onpartijdig, belangeloos team van adviseurs.</p> <p>Ook zou gestuurd kunnen worden op het streven naar een zo hoog mogelijke integrale kwaliteit van de leefomgeving, ter compensatie voor het niet voldoen aan een onderdeel van de visie. Het kan dus nooit verkeerd zijn om ambities hoog te leggen mits er ruimte wordt geboden voor het maken van afwegingen.</p>
ODR	<p>De veelheid aan ruimteclaims in het buitengebied maakt het noodzakelijk te kijken waar deze kunnen worden gecombineerd en waar juist niet.</p> <p>Natuur, landschap, cultuurhistorie en recreatie, kunnen elkaar juist versterken. Al moeten dan wel voorwaarden worden gesteld aan het soort recreatie. In dat verband verwijs ik graag naar de in regionaal verband opgestelde regionale Ruimtelijke Strategische Visie voor de speerpunten agribusiness, recreatie en toerisme en economie en logistiek</p>

Wie	Reactie
ODR	<p>Kleinschalige landbouw en landbouw die voorziet in “korte ketens” is door de nabijheid van de stad Culemborg kansrijk.</p> <p>De ruimteclaim voor duurzame energie (zonnevelden en windmolens) in combinatie met de hiervoor genoemde aspecten recreatie, cultuurhistorie en natuur ligt minder voor de hand. Een combinatie betekent dat er aan wind en zonneparken duidelijke voorwaarden moeten worden gesteld, die wij in de uitvoering (bij vergunningverlening en handhaving) zwaar moeten laten meewegen.</p>
ODR	<p>De beperkingen die het buitengebied van Culemborg heeft voor windenergie en zonnevelden (door de Nieuwe Hollandse Waterlinie) kan juiste een aanleiding zijn om meer in te zetten op (onderzoek naar) alternatieven duurzame energie. Maar ook hier moet rekening worden gehouden met conflicterende ruimteclaims, zoals de boringvrije zone rond de waterwinning, die een beperking is voor bodemenergie en geothermie.</p>
ODR	<p>In het Rijksprogramma “water en bodem sturend” worden kaders gesteld die maken dat bij ruimtelijke initiatieven het natuurlijke water- en bodemsysteem meer leidend moet zijn. Voor gemeenten betekent dit dat er zicht moet zijn op de ondergrond en de werking van het systeem. Bij het maken van keuzes voor de inrichting van het gebied moeten de beperkingen en kansen die de ondergrond biedt sturend zijn. Dit werkt ook door naar detailuitwerkingen van initiatieven , zoals percentage verharding, waterretenties, inrichting van groen, gebruik van bodemenergiesystemen.</p> <p>De ODR kan de gemeente ondersteunen bij het in kaart brengen van de kansen en beperking van de ondergrond.</p>
Commissie Erfgoed en Ruimte	<p>Er mist een gebiedsbiografie, een analyse specifiek voor de gemeente Culemborg.</p> <p>De Commissie geeft als suggestie mee om bij de werkzaamheden omtrent de omgevingsvisie te werken vanuit de organisch gegroeide historisch landschapsstructuur van Culemborg en daarbij lokale gebiedskenmerken herkenbaar te houden.</p> <p>Het buitengebied nabij de Lek dient anders ingezet te worden dan het buitengebied ten zuiden van Culemborg (denkend aan waterberging en -energie, recreatie en natuur). Hierbij dient wel rekening gehouden te worden met het Culemborg, 29 september 2022 (wereld)erfgoed (de Hollandse Waterlinie) en de voorafgaand opgestelde afspraken omtrent het erfgoed.</p> <p>Naar mening van de Commissie is het geen probleem om naar alle mogelijke ontwikkelingen voor een gebied te kijken, maar dient hierbij het erfgoed van Culemborg als belangrijk uitgangspunt genomen te worden. De Commissie vindt dat het erfgoed binnen de gemeente</p>

Wie	Reactie
	niet verloren mag gaan, teneinde de gemeente aantrekkelijk te houden voor burgers en bezoekers.
ANWB	Er staat bij de opwekking door en wind en zon: “kiezen voor het behouden van de landschappelijke waarde waaronder het UNESCO werelderfgoed of het ontwikkelen van locaties voor opwekking van duurzame energie, extensieve recreatie en (kleinschalige) wooninitiatieven.” De ANWB pleit voor het behoud van vergezichten en landschappelijke en culturele waarden, maar ziet opwekking van duurzame energie ook als noodzakelijk. Er moet dus goed gekeken worden waar je dat wilt doen. Dat betekent wat ons betreft in gebieden of op terreinen waar al industriële- of bedrijfsactiviteiten zijn of bv langs snelwegen. Het woordje ‘of’ in jullie stelling begrijp ik overigens niet. De koppeling van duurzame energie, extensieve recreatie en (kleinschalige) wooninitiatieven begrijp ik ook niet.
ANWB	“Er is nu al behoefte aan meer recreatie in Culemborg. Het gaat dan zowel om versterking van recreatieve routes als om verblijfsrecreatie, zoals B&B’s. Kansen liggen in het meer toegankelijk maken van duurzame landbouwbedrijven en combinaties met klimaatadaptieve maatregelen”. Ik mis hier een bredere visie op recreatie en toerisme en de concrete kansen en mogelijkheden. Alleen recreatieve routes is erg mager. Graag wijs ik je ook op NLBuiten: Oproep NLBuiten: ‘Maak landelijk gebied beter toegankelijk voor recreant’ - Waterrecreatie Nederland. Dit sluit aan bij de opmerking over het meer toegankelijk maken van landbouwbedrijven.

Wie	Reactie
Bewonersvereniging Eva Lanxmeer en werkgroep Topla	<p>Wij onderschrijven de noodzaak van het ontwikkelen van locaties voor duurzame opwek en extensieve recreatie, onder voorwaarde van het behouden en versterken van de landschappelijke waarde waaronder het UNESCO werelderfgoed. In hoeverre zijn (kleinschalige) wooninitiatieven met deze punten te verenigen?? In lijn met het provinciale kader, is verdere “verstening” van het buitengebied ongewenst.</p> <p>Een buitengebied geheel zonder vitale landbouw is al even onwenselijk. Ruimte zal dus multifunctioneel bruikbaar moeten zijn met naast die vitale landbouw, kleinschalige nevenactiviteiten zoals recreatie. Meer infrastructuur en woningbouw in het buitengebied zijn in onze ogen hiermee strijdig.</p> <p>Om extensieve recreatie te stimuleren, denken wij vooral aan een betere wandel- en fietsinfrastructuur; meer verblijfsmogelijkheden (hotels, B&B's) zijn weer strijdig met het open willen houden van het landschap. Er zijn al de nodige horecagelegenheden in het buitengebied, nieuwe mogelijkheden zouden niet de bestaande moeten ondermijnen.</p> <p>Een voorbeeld om wandelen te stimuleren zou zijn een wandelpad vanuit Culemborg naar de Regulieren, langs de Meer. En misschien wel terug via de kant van de Oude Beesdseweg.</p>
Veiligheidsregio	<p>De veiligheidsregio heeft geen mening over opwek van duurzame energie door wind of zon als het maar veilig gebeurt. Windturbines zijn acceptabel, alleen als aan wettelijke normen (op gebied van onder andere geluid en slagschaduw) wordt voldaan. Daarbij dient ook rekening te worden gehouden met externe veiligheid (aandachtsgebieden).</p> <p>De dijk moet te allen tijde voor hulpdiensten bereikbaar blijven. Daarbij is rekening te houden met opkomsttijden. Als verkeer over de dijk wordt beperkt, dan heeft dat gevolgen voor omliggende wegen. Wij verzoeken u VRGZ te betrekken bij deze planontwikkeling.</p> <p>Wanneer het fietsroutenetwerk wordt uitgebreid en geschikt is voor hulpverleningsdiensten, kan dit de bereikbaarheid van bepaalde gebieden verbeteren. Wij verzoeken u VRGZ te betrekken bij deze planontwikkeling.</p>

Wie	Reactie
Prorail	<p>Onderstations De binnen het plangebied aanwezige onderstations mogen niet komen te vervallen. Deze onderstations zijn cruciaal voor de elektriciteitsvoorziening van de hoofdspoorweginfrastructuur en daarmee voor de berijdbaarheid van het spoor. Tevens verzoekt ProRail u ervoor zorg te dragen dat de onderstations - net als in de huidige situatie - te allen tijde bereikbaar zullen zijn voor onderhouds- en hulpdiensten.</p> <p>Schaduwwerking op zonnepanelen ProRail stelt zich als doel om in 2030 CO2 neutraal te opereren. Dat betekent dat vele daken en perronoverkappingen voorzien zijn of worden van zonnepanelen om zo voldoende stroom op te wekken voor verlichting, reisinformatie, liften en roltrappen. ProRail verzoekt u derhalve bij het maken van plannen rekening te houden met mogelijke schaduwwerking op de ProRail zonnepanelen en indien nodig met ProRail in contact te treden, zodat voornoemde doelstelling van ProRail voor 2030 haalbaar blijft.</p>

4 Wonen en leefbaarheid

4.1 Wonen

Inwoners geven aan dat zij hier met plezier wonen en vaak graag hier blijven wonen. Dit geldt ook voor de jongere generatie. Zij zien vaker geen kans om een eigen woning te vinden in Culemborg. Dat doet sommigen besluiten om naar Utrecht of Den Bosch te verhuizen, hoewel ze dat niet altijd willen. Ze wonen hier fijn, hebben hier hun vrienden en de huizen (met tuinen) zijn relatief nog betaalbaar.

Toch zijn er ook inwoners die aangeven dat de woningen nog beter betaalbaar moeten worden. Zij denken dan bijvoorbeeld aan tiny houses of kleinere appartementen voor starters of mensen met een lager inkomen. Zij opteren ervoor dat er in Voorkoop plek is om dit te realiseren.

Ook missen we nog enkele andere type woningen in de gemeente, zoals:

- sociale huurwoningen;
- huizen in de middenklasse;
- patiowoningen voor ouderen.

Het woningtekort voor senioren (appartementen) is een serieus probleem. Hierdoor wordt de doorstroming van woningen belemmerd. Voornamelijk ouderen moeten volgens de inwoners actief worden gefaciliteerd in doorstromen en hulp bieden bij verhuizing. Hiermee voorkom je willekeur in doorstroming (woningcorporatie). Daarnaast moet een locatie ook aantrekkelijk zijn voor ouderen om te wonen. Dit betekent: voorzieningen en zorg dichtbij. Het stationsgebied lijkt hier een goede locatie voor. Ook werd regelmatig benoemd dat groen ook belangrijk is.

Daarentegen zijn er ook inwoners die zich afvragen hoeveel er nog gebouwd gaat worden. Wanneer stoppen we? Hun wens is dat niet alles wordt volgebouwd. Volgens sommigen is Culemborg groot genoeg. Er zijn meerdere “bouwensen” aangekaart:

- Binnen de kern bouwen;
- Meer woningen en bedrijven bij stationsomgeving;
- Niet voorbij de Wetering bouwen;
- Niet bouwen in de uiterwaarden;
- Geen nieuwe appartementen in de binnenstad (er is geen parkeerruimte);
- Niet in het buitengebied (uiterwaarden), alleen bij bestaande boerderijen.

Op het gebied van wonen wordt er door respondenten op de vragenlijst aangegeven dat Culemborg een zeer populaire stad is om in te wonen. De woonvraag van Culemborgers zelf en van mensen uit (de omgeving van) Utrecht is hoog. Om hieraan te voldoen moet er meer gebouwd worden. Bewoners zien graag meer betaalbare (starters)woningen. Ook wordt er aangedragen om op verschillende plekken in de wijken kleinere complexen met kleinere woningen te realiseren (zoals in Voorkoop), hiermee kan de doorstroming worden gefaciliteerd en kan er ruimte komen voor ouderen, alleenstaanden en voor asielzoekers of statushouders.

Ten aanzien van wonen in het buitengebied vroegen, vonden 8 van de 11 respondenten dat er alleen ruimte is voor (kleinschalige) wooninitiatieven aan de randen van het buitengebied. 2 respondenten vonden dat er geen ruimte hiervoor is.

Een inwoner pleit voor het realiseren van een aantal woningen voor de mensen die kampen met gezondheidsklachten in meerdere en mindere mate, als gevolg van straling door zendmasten, wifi en smartphones.

4.2 Inbreng stakeholders

Wie	Reactie
Kleurrijk Wonen	<p>De demografische ontwikkeling van de Culemborgse bevolking (verdunning huishoudens en vergrijzing) vraagt om een andere opbouw van de woningvoorraad met meer gestapelde en kleinere woningen. De realisatie hiervan in het stationsgebied en op Pavijen is daarbij van groot belang. Optimaliseren bij alle nieuwbouwprojecten is een loffelijk streven maar in de praktijk lastig. Hoogbouw (met meer dan 3 woonlagen) is vaak lastig in te passen en ontmoet weerstand van omwonenden. Kleinere, gestapelde woningen in het stations- en industriegebied passen goed bij de ligging bij het treinstation. Dit levert ook wel een risico op. Het is een redelijk anoniem gebied met bewoners die wat meer op zichzelf leven.</p> <p>Innovatieve en kleinschalige woonprojecten zoals bijvoorbeeld CPO-projecten of Woongroepen voor bijvoorbeeld ouderen verdienen zeker een kans. Maar wij zien dit wel als een niche-product. Wij zouden dergelijke projecten niet koppelen aan een specifiek gebied in de gemeente. Het is maar op welke locatie (nieuwbouw of gebouw beschikbaar voor transformatie) er iets geschikts vrij komt.</p> <p>Veel (dagelijkse) voorzieningen zijn al goed op orde in de stad. De potentiële ontwikkeling van de detailhandel aan de westzijde van het station is een goede combinatie met de bouw van de woningen in dat gebied. Misschien is het wel raadzaam om in de stations zone ook na te denken over een sociale ontmoetingsplaats.</p> <p>Wonen rondom het station vraagt op korte termijn al om het actief inzetten op place-making. Geef het Stationsgebied een eigen identiteit en voorkom het risico van anonimiteit. Mogelijk een grotere rol voor combinatie van wonen, werken, vrije tijd, binnensporten, binnentuinen, crea broedplaatsen, want vroegere kantoren die nu al natuurlijk grenzen aan woongebieden worden zo langzamerhand allemaal wonen.</p>
Elk Welzijn	<p>Er is behoefte aan betaalbare woningen, er is woningnood. We zien veel armoede, dus woningen voor minder draagkrachtigen zijn extra belangrijk.</p>
Fietsersbond Culemborg	<p>Veel buurten zijn nu niet ingericht op veilig spelen, elkaar ontmoeten. Door aanpassingen op straat kunnen deze veiliger gemaakt worden voor kinderen. Dit is goed te combineren met een inrichting die stimuleert dat je eerder de fiets pakt.</p>

Wie	Reactie
Coöperatie Vrijstad Windwinning	Hoe, waar en in welke mate wil je ruimte geven aan meervoudig duurzame en/of innovatieve woonprojecten? Bij nieuwe woningen kan wind- en zonne-energie interessant zijn als bron voor een warmtenet in de nieuwe wijk bij het station.
Gemeente Vijfheerenlanden	Wij adviseren om het aspect veiligheid wat breder aan bod te laten komen. Hierbij denken we nog aan sociale veiligheid voor alle leeftijden, verkeersveiligheid en externe veiligheid.
Gemeente Vijfheerenlanden	Gesteld wordt dat de combinatie van opgaven in het stationsgebied zal leiden tot meer gestapelde woningbouw voor 1- en 2-persoonshuishoudens. Gestapeld bouwen rond een vervoersknooppunt is logisch, maar waarom zou dat geen gestapelde bouw voor meerpersoonshuishoudens kunnen zijn? Er zijn ook 1- en 2-persoonshuishoudens die graag een grondgebonden woning willen. Wij adviseren om een zo breed mogelijk aanbod na te streven. Daarbij adviseren wij ook om aandacht te besteden aan een goed woon- en leefklimaat zo dicht bij het spoor, de provinciale weg en het bedrijventerrein.
Waterschap	Groen, kwaliteit van de openbare ruimte en aandacht voor klimaat en energie is belangrijk voor de woonomgeving. Het is wenselijk dat we met kleine bouwprojecten zorgen voor woningen in iedere levensfase in iedere wijk in Culemborg. Meer ruimte voor groen, klimaat en energie is belangrijker dan meer ruimte voor bereikbaarheid (parkeren, wegen, fietspaden). Sport- en speelvoorzieningen, ontmoetingsplekken en scholen zijn voorzieningen die bijdragen aan de levendigheid van buurten. Het is belangrijk dat de gemeente doorstroming van senioren uit een grotere gezinswoning naar een gelijkvloerse woning stimuleert.
Gelders Genootschap	Ook bij het thema 'Wonen voor iedereen, maar met behoud van een leefbare stad' is o.i. geen sprake van een dilemma, immers de woonopgave is niet meer op te vatten als een enkelvoudige opgave (het realiseren van woningen met aandacht voor woonkwaliteit). Culemborg heeft nog maar beperkte mogelijkheden om op grotere schaal nieuwe woningen te realiseren. Genoemd wordt het Stationsgebied. Wij onderschrijven hier de kans om 'de kracht van Culemborg' te benutten en in te zetten op experimenteren en 'ruimte te beiden voor innovatie en proeftuinen'. Zorg dat wat er nog kan worden toegevoegd aansluit op de vraag. Daarnaast wijzen wij ook op sociale inclusiviteit als een nieuwe publieke waarde bij gebiedsontwikkeling.
ODR	We zien dat nu veel individuele initiatieven ontstaan voor het installeren van warmtesystemen. Dat kan een negatief effect hebben op de leefbaarheid. Warmtepompen kunnen zorgen voor geluidsoverlast. Dat is ook een reden om meer in te zetten op collectieve systemen en vooral ook energiezuinige bouw.

Wie	Reactie
<p>ANWB</p>	<p>“De woningbouwopgave in Culemborg betreft 2000 extra woningen in 2030 en 1000 extra woningen in 2040. Dit vraagt ruimte in de stad, die voornamelijk gevonden wordt in het stationsgebied. Daarnaast is er ruimte in Parijsch en binnenstedelijke woningbouwprojecten in de stad”. De bereikbaarheid van deze opgave wordt niet genoemd. Dat is essentieel. Dat vergt een visie op wonen, werken, mobiliteit en recreëren die tegelijkertijd en integraal met de woningbouwopgave wordt uitgevoerd. Het gaat hierbij om alle vormen van mobiliteit en hoe deze te combineren. En denk ook aan de verbinding met omliggende regio’s. De komst van de elektrische fiets heeft de actieradius van dit middel enorm vergroot (gemiddeld 15km) ook voor woon-werkverkeer. Vergeet daarbij de verkeersveiligheid niet. In Culemborg van groot belang omdat in de directe omgeving van het stationsgebied twee middelbare scholen liggen. Daarnaast is het vaak ontbreken van stoepen en onduidelijke verkeerssituaties een extra aandachtspunt voor Culemborg. De provincie Gelderland heeft in het kader van het SPV een online tool ontwikkeld op basis van verschillende data die gevaarlijke situaties op de weg in kaart heeft gebracht.</p>
<p>Bewonersvereniging Eva Lanxmeer en werkgroep Topla</p>	<p>Een groot aantal woningen bijbouwen in de bebouwde kom, kan prima samengaan met, cq gebeuren in de vorm van meervoudig duurzaam bouwen en een hoogwaardige openbare ruimte; als je deze zaken in samenhang ontwikkelt voorkom je dat je nu woningen realiseert die later niet meer blijken te passen in de doelstellingen van de huidige en toekomstige duurzaamheidsvisies voor waterbeheer, hittestress, meervoudige functionaliteit en leefbaarheid. Die dingen meteen op elkaar afstemmen, zal ook de toekomstige waarde van het vastgoed én van de gebouwde omgeving ten goede komen.</p> <p>Hoogwaardige openbare ruimte en duurzaam sociaal beheer (met ondermeer aandacht voor doorstroming in de buurt en levensloopbestendig wonen) zijn trouwens onvermijdelijke randvoorwaarden voor een leefbare stad.</p> <p>We onderschrijven de behoefte aan 1- en 2-persoonshuishoudens, voor jongeren én voor ouderen. Het is wel riskant om éézijdig op één locatie grote aantallen vergelijkbare woningtypes te ontwikkelen; deze opgave geldt voor heel Culemborg, en een balans van verschillende woonvormen in elke wijk zal de leefbaarheid en diversiteit ten goede komen.</p> <p>Specifiek voor het bouwen van veel appartementen voor 1- en 2-persoonshuishoudens in het stationsgebied: dit zal vooral jongeren aantrekken die georiënteerd zijn op bv, Utrecht en geen gebruik maken van de voorzieningen van Culemborg. Ook dat gaat ten koste van de leefbaarheid van de stad.</p> <p>In de concept visie wordt gesproken over de kans op ‘volume maken met reguliere woningbouw’. Dit zou in tegenstelling staan tot maatschappelijke initiatieven, die in deze concept visie geprojecteerd</p>

Wie	Reactie
	<p>worden op het centrum of buitengebied. Wij denken dat volume gemaakt moet worden met duurzame en toekomstgerichte woningbouw en vragen ons af hoe dit zich verhoudt met de uitspraak over 'reguliere woningbouw'. Juist met grotere volumes is er financiële ruimte voor innovatie, zoals in Lanxmeer, waardoor Culemborg wereldberoemd is geworden. Overal in Nederland vragen partijen – waaronder gemeenten - zich af hoe ze hun nieuwe woningbouw meer toekomstbestendig kunnen maken. De les van Lanxmeer is, dat de schaal waarop je je op duurzaamheid richt, bepaalt hoe groot, onder de streep van de investeringen in bouwen en aanleg, het effect is op CO2-uitstoot, verantwoord waterbeheer, energieverbruik, verhouding bebouwd/groen/verhard, biodiversiteit in de wijk, sociale samenhang, autoluwheid en beheerste mobiliteit, etc.</p> <p>In Lanxmeer is ruime ervaring opgedaan met meervoudig duurzame en toekomstgerichte woningen tegen marktconforme prijzen. Door de woningtypes die hierin succesvol zijn gebleken verder toe te passen in en rond Lanxmeer – en in heel Culemborg - kan snelheid en volume gecombineerd worden met meervoudige duurzaamheid en toekomstvastheid. Belangrijk hierbij is dat de uitbreiding rond met name het stationsgebied niet leidt tot mensen die vooral georiënteerd zijn op andere steden. Onze grootste zorg ligt daarom vooral op de kwaliteit van de openbare ruimte en de ruimte voor (extensieve) recreatie.</p>
Veiligheidsregio	<p>Meer woningen bouwen is mogelijk onder de voorwaarden: externe veiligheid, bereikbaarheid (verkeersintensiteit bereikbaarheid voor de vrijwilligers van de post ten alle tijden waarborgen), hoogbouw, parkeernormen, bluswatervoorziening. (instrument Ruimtelijke Veiligheid)</p> <p>Zowel groen, klimaat, energie als bereikbaarheid zijn belangrijk om veiligheid te borgen.</p>
Adviesraad sociaal domein	<p>Wij vinden de doorstroom van ouderen in eengezinswoningen belangrijk en vinden dat dit gestimuleerd moet worden door het kunnen aanbieden van aantrekkelijke (qua prijs en aanpassingen) woningen.</p> <p>Met in gedachten het eerste punt, denken wij dat het belangrijk is om aantrekkelijke woningen (qua prijs en aanpassingen) te bouwen waarbij jongere woningzoekenden en ouderen (die doorstromen) 'samen' wonen (m.a.w. een mix van bewoning). Het is eerder gebleken dat deze vorm van woningbouw er eerder voor zorgt dat ouderen meer aanspraak en ondersteuning krijgen van hun jongere burens.</p> <p>Wij vinden het belangrijk dat een aanzienlijk percentage van de nieuwbouw gereserveerd wordt voor Culemborgers.</p> <p>Wij vinden het belangrijk dat in de binnenstad:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Een openbaar toilet (24/7) beschikbaar is. o De wandelstroken vrij blijven van terrassen en fietsers.

5 Binnenstad

5.1 Waarde en inrichting van de binnenstad

De stad is volgens een aantal inwoners de afgelopen jaren een stuk levendiger geworden. Zij geven tevens aan dat zij hier alles kunnen vinden wat zij nodig hebben. Alle voorzieningen (o.a. winkels en scholen) zijn dichtbij en het heeft door het spoor zijn grote steden goed bereikbaar. Daarnaast heeft de gemeente een historisch centrum en een 'functioneel' centrum, dit is een fijne splitsing.

Echter zijn er veel inwoners die aangeven dat het centrum nog voor een opgave staat. Een levendige binnenstad is een uitdaging. We moeten de winkels behouden en aantrekkelijk maken. Deze worden steeds meer ingevuld door andere functies. Enkele keren is benoemd dat kleinere particuliere (kleding)winkels beter zouden draaien dan grotere ketens in het historische centrum van Culemborg. Ook winkels die aansluiten op de jongere generatie is als één van de invullingen aangedragen.

Er zijn nu al lege winkelpanden die nog een nuttige en mogelijk andere bestemming moeten krijgen. De meeste inwoners zouden graag wat meer horeca willen zien, voornamelijk op of bij het Chopinplein. De ideeën hiervoor lopen erg uiteen: van een koffietentje en een kroeg tot flexibele werkplekken voor ZZP'ers. Op die manier blijft het centrum levendig en blijven jongeren langer hangen in de gemeente Culemborg. Daarnaast moet de gemeente zich, volgens de gesproken inwoners, meer gaan focussen op plekken voor jongeren van 12-18 jaar. Het liefst moeten dit overdekte hangplekken zijn en niet dicht bij de woonwijken, zodat zij niet voor overlast zorgen. Een optie die aangedragen werd is om een Mc Donalds te realiseren. Ook zou het leuk zijn als er meer evenementen en activiteiten voor inwoners tussen de 18-35 jaar worden georganiseerd. Zo zorgen we ervoor dat de stad blijft leven, veel blijven organiseren om de mensen aan de stad te blijven binden.

Op de Wijkprikker gaf een aantal mensen aan het belangrijk te vinden om aandacht te geven aan water en groen in de stad. Hierbij geven bewoners aan te denken aan: het vervangen van bestaande parkeerplaatsen door waterdoorlatende parkeerplaatsen, de binnenstad voorzien van meer bomen en groen en het aanwezige groen toegankelijker en aantrekkelijker te maken, meer groen en minder tegels, het vergroenen van platte daken in de binnenstad (al dan niet te combineren met zonnepanelen) en de groenstroken verbinden met elkaar tot één groot groen lint.

Respondenten op de vragenlijst gaven aan dat activiteiten in de binnenstad de binnenstad het meest aantrekkelijk maken (8 van de 11 respondenten). Gevolgd door de historische uitstraling (7 van de 11 respondenten). Het minst vaak werd de horeca genoemd (4 van de 11 respondenten). Men gaf aan vaker naar de binnenstad te gaan 'als er meer winkels zijn' (8 van de 11 respondenten). En op de tweede plek 'wanneer er meer activiteiten in de binnenstad zijn' (7 van de 11). Slechts 1 respondent gaf aan vaker naar de binnenstad te gaan wanneer er meer horeca aanbod is.

De respondenten geven voorrang aan klimaatverandering ten opzichte van de historische waarde en de bereikbaarheid met de auto in de binnenstad. Hierbij vinden meer respondenten het meer acceptabel dat de klimaatverandering ten koste gaat van de bereikbaarheid met de auto (9 in totaal), dan dat de klimaatverandering ten koste gaat van de historische waarde (7 in totaal).

Ten slotte zijn er nog vragen gesteld over de bereikbaarheid van de binnenstad met de auto, de fiets en lopend. De bereikbaarheid met de auto wordt goed bevonden (6 van de 9 respondenten). Ook de bereikbaarheid met de fiets en lopend vinden 8 van de 11 respondenten goed.

5.2 Inbreng van stakeholders

Wie	Reactie
Kleurrijk Wonen	Een kwalitatief sterke binnenstad is voor iedere inwoner van Culemborg van belang. Wij begrijpen de keuze om detailhandel en Horeca te reguleren/concentreren. Wel zien we de ontwikkeling van detailhandel in het stationsgebied als belangrijke factor in combinatie met de woningbouw. Wat betreft de energietransitie en de binnenstad is het van belang om na te denken over de mogelijkheden van zonnepanelen op panden. Plaatsing kan wellicht toegestaan worden zonder het (beschermd) stadsgezicht geweld aan te doen. Bijvoorbeeld aan de achterzijde van panden of op niet zichtbare dakdelen.
Stuurgroep Binnenstad	De binnenstad is aantrekkelijk door: <ul style="list-style-type: none"> - Historische uitstraling - De mix van winkels, bedrijven, monumenten en woningen in de binnenstad - Aanwezigheid van groen (bomen, water, planten) - Goede bereikbaarheid Ook in de binnenstad moeten we rekening houden met de klimaatverandering en het zelf opwekken van energie. Dat mag niet ten koste gaan van de historische waarde. Ook in de binnenstad moeten we rekening houden met de klimaatverandering en het zelf opwekken van energie. Dat mag niet ten koste gaan van de bereikbaarheid met de auto. De bereikbaarheid van de binnenstad met de auto kan beter De bereikbaarheid van de binnenstad met de fiets en lopend kan beter.
VVBC	De binnenstad is aantrekkelijk door: <ul style="list-style-type: none"> - Historische uitstraling - De mix van winkels, bedrijven, monumenten en woningen in de binnenstad - Goede bereikbaarheid Ook in de binnenstad moeten we rekening houden met de klimaatverandering en het zelf opwekken van energie. Dat mag -mits zorgvuldig- ten koste gaan van de historische waarde. Ook in de binnenstad moeten we rekening houden met de klimaatverandering en het zelf opwekken van energie. Dat mag niet ten koste gaan van de bereikbaarheid met de auto. De bereikbaarheid van de binnenstad met de auto kan beter

Wie	Reactie
	De bereikbaarheid van de binnenstad met de fiets en lopend is goed.
Waterschap	<p>De binnenstad is aantrekkelijk door:</p> <ul style="list-style-type: none">- Historische uitstraling- Aanwezigheid van groen- Goede bereikbaarheid <p>Ook in de binnenstad moeten we rekening houden met de klimaatverandering en het zelf opwekken van energie. Dat mag -mits zorgvuldig- ten koste gaan van de historische waarde.</p> <p>Ook in de binnenstad moeten we rekening houden met de klimaatverandering en het zelf opwekken van energie. Dat mag – mits zorgvuldig - ten koste gaan van de bereikbaarheid met de auto.</p> <p>De bereikbaarheid van de binnenstad met de auto kan beter.</p>
Vrijstad Energie	<p>Wat betekent klimaatadaptatie, biodiversiteit en de energietransitie voor de binnenstad? Dat alle woningen de mogelijkheid moeten krijgen energie te besparen door isolatie aan te mogen brengen, HR++ glazen, zonnepanelen, warmtepompen of andere vormen van duurzame warmte opwek. Dat er zoveel mogelijk groen is op en rondom alle woningen en winkels, dus minder tegels en waar mogelijk groene daken.</p>
Gelders Genootschap	<p>Voor de binnenstad stellen wij het belang van het erfgoed voorop bij ontwikkelingen. Ontwikkelingen moeten bijdragen aan het versterken van de cultuurhistorische identiteit van de binnenstad (zie notitie 'Zonnepanelen in rijksbeschermd stadsgezicht Culemborg')</p>

Wie	Reactie
<p>Bewonersvereniging Eva Lanxmeer en werkgroep Topla</p>	<p>In onze ogen is het voorzieningenniveau in de binnenstad op dit moment voldoende, ook voor uitbreiding van het inwoneraantal. Het is in onze ogen eerder andersom, uitbreiding lijkt noodzakelijk om het bestaande voorzieningenniveau in stand te kunnen houden.</p> <p>De bereikbaarheid van het centrum met de auto is vooral relevant voor bijvoorbeeld supermarktbezoek of andere grote inkopen. Na de verhuizing van de Albert Heijn zal de noodzaak om het centrum met de auto te bezoeken verder afnemen. Dit kan gestimuleerd worden, gecombineerd met het verbeteren van de kwaliteit van de bestaande fietsroutes.</p> <p>Hoe kun je voor de binnenstad klimaatadaptatie, biodiversiteit en de energietransitie realiseren? Dat zijn in onze ogen vooral uitvoeringsvragen die met grote voortvarendheid aangepakt en geconcretiseerd kunnen worden.</p> <p>Belangrijk is dat centrum een ontmoetingspunt blijft en dat het voor fietsers en voetgangers goed toegankelijk blijft. Duurzame bevoorrading van het centrum kan hieraan bijdragen: pick up punten aan de rand van de wijk voor inwoners en middenstand met elektrische pendels.</p> <p>De toename van bewoning in het centrum, gecombineerd met meer evenementen, cultuur en horeca kunnen op gespannen voet staan met elkaar. Beide zijn wenselijk, maar dit vraagt een zorgvuldig vergunningenbeleid én handhaving. Bijvoorbeeld op het geluidsniveau van evenementen (die vaak tot ver buiten het centrum te horen zijn).</p> <p>Belangrijk onderdeel van het voorzieningenniveau is het primair onderwijs. De huisvesting hiervan heeft veel invloed op vitaliteit en verkeersbewegingen in de directe omgeving. Concreet betekent het wegvallen van een onderwijslocatie dat de directe omgeving minder aantrekkelijk wordt voor inwoners met kinderen én dat het aantal verkeersbewegingen in de ochtendspits aanzienlijk toeneemt.</p>
<p>Veiligheidsregio</p>	<p>De goede bereikbaarheid en adequate bluswatervoorziening zorgen voor aantrekkelijkheid van de binnenstad.</p> <p>Gezien de monumentale status van de binnenstad dienen maatregelen ten behoeve van klimaat en energie-opwekking op een veilige manier ten uitvoer gebracht te worden.</p> <p>Bereikbaarheid blijft voor de hulpdiensten een belangrijk issue bij nieuwe plannen VRGZ betrekken.</p>

6 Economie

Inwoners die ook in Culemborg werken, geven aan dat de gemeente een fijn werkklimaat heeft. Enkele inwoners zijn echter van mening dat er te veel kantoorpanden in Culemborg zijn. Dit zorgt voor lichtvervuiling. Ook hebben inwoners last van het laden en lossen. Zij opteren voor een bepaald tijdsbestek waarin dit toegestaan is (bijv. alleen voor 11 uur).

Over het bedrijventerrein geven inwoners aan dat deze meer moeten worden vergroend. Daarnaast is de wens uitgesproken dat de gemeente meer moet samenwerken met buurgemeenten voor grond om het bedrijventerrein te kunnen uitbreiden in het buitengebied.

Het merendeel van de respondenten op de vragenlijst geeft aan het belangrijk te vinden om in Culemborg te werken (5 van de 8 respondenten). Ook geven 9 van de 10 respondenten aan dat ze het bij Culemborg vinden passen om in te zetten op maakindustrie. De kennisindustrie vinden 7 van de 9 respondenten passen bij Culemborg.

Wel geven bijna alle respondenten (8 van de 9) aan dat Culemborg meer dient te investeren in bedrijven en werkgelegenheid. En alle 8 respondenten geven aan dat het onderwijs in Rivierland beter moet aansluiten op bedrijven in Culemborg.

Om de ondernemers aan te trekken en te houden stellen de respondenten dat er meer geïnvesteerd moet worden in: de binnenstad en winkelcentra (7 van de 10), duurzaamheid (6 van de 10) en bereikbaarheid (6 van de 10). Daarbij stelt ook het merendeel (9 van de 10) dat bedrijven in Culemborg meer moeten investeren in duurzaamheid.

6.1 Inbreng van stakeholders

Wie	Reactie
LTO-Noord	<p>De agrarische sector heeft voor de komende jaren vooral regelruimte nodig om nieuwe verdienmodellen te kunnen onderzoeken. Landelijk en provinciaal staat het vizier gericht op extensivering en verduurzaming. Als sector onderzoeken we hoe we die maatschappelijk behoefte kunnen invullen met behoud van rendabele bedrijfsvoering. Als gemeente kunt u ons helpen door meer ruimte te bieden voor een verbreding van de bedrijfsvoering, meer flexibiliteit in de bouwblokken en beleid wat er op gericht is om vrijkomende gronden te behouden voor agrarische bedrijven (zonder voldoende grond kunnen we niet extensiveren)</p> <p>Het is zuur als agrarische bedrijven voor hogere kosten komen te staan om natuur en landschap te dienen terwijl andere bedrijven daar de vruchten van plukken. Wij pleiten voor een landschapsfonds waar de recreatiesector in mee betaald aan verbetering en instandhouding van het landschap.</p> <p>Verbreding en VAB: flexibiliteit en creativiteit zijn nodig bij het verkennen van nieuwe verdienmodellen. Maar verrommeling moet</p>

Wie	Reactie
	worden voorkomen. Nieuwe woonfuncties zien wij bij voorkeur in en tegen de bebouwde kom. Dat verbetert de verkavelingsstructuur en onze mogelijkheden tot verdere verduurzaming.
De Vereniging Agrarisch Natuurbeheer en Landschap Tieler- en Culemborgerwaarden (vanl-tcw)	Agrarische bedrijven en ondernemers zijn belangrijk voor het buitengebied: voor behoud van het landschap, voor recreatie, de economie, het tegengaan van ondermijning en voor duurzaam beheer.
Kleurrijk Wonen	<p>Natuurlijk zal iedereen een gevarieerde economie voorstaan. Wij maken ons wel zorgen over een accent op logistiek in heel het Rivierengebied. Dit betekent veel onzekere, tijdelijke arbeidscontracten. Hierdoor is het voor huurders vaak moeilijk om een regulier, zeker bestaan op te bouwen. Ook heeft dit een aanzuigende werking op arbeidsmigranten die de woningmarkt verder belasten en het slachtoffer kunnen worden van huisjesmelkers.</p> <p>Meer uitbreiding in de logistiek zou Culemborg ook niet moeten willen. Druk de logistiek naar “buiten”, geconcentreerd langs de A2 in de westelijke delen van/naast Parijsch.</p>
Stuurgroep Binnenstad	<p>Culemborg moet meer investeren in bedrijven en werkgelegenheid in de gemeente.</p> <p>De (creatieve) maakindustrie en kennisindustrie passen bij Culemborg. Het onderwijs in Rivierenland moet beter aansluiten op de bedrijven in Culemborg.</p> <p>Bedrijven in Culemborg moeten meer investeren in duurzaamheid (klimaat, energie, circulariteit).</p> <p>Om ondernemers in Culemborg aan te trekken en te houden moet meer geïnvesteerd worden in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bedrijventerrein - Binnenstad en winkelcentra - Bereikbaarheid
VVBC	<p>Culemborg moet meer investeren in bedrijven en werkgelegenheid in de gemeente.</p> <p>De (creatieve) maakindustrie en kennisindustrie passen bij Culemborg. Het onderwijs in Rivierenland moet beter aansluiten op de bedrijven in Culemborg.</p> <p>Het is onwenselijk dat bedrijven in Culemborg meer moeten investeren in duurzaamheid (klimaat, energie, circulariteit).</p> <p>Om ondernemers in Culemborg aan te trekken en te houden moet meer geïnvesteerd worden in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bedrijventerrein - Binnenstad en winkelcentra - Bereikbaarheid

Wie	Reactie
Waterschap	<p>Het onderwijs in Rivierenland moet beter aansluiten op de bedrijven in Culemborg.</p> <p>Het is wenselijk dat bedrijven in Culemborg meer moeten investeren in duurzaamheid (klimaat, energie, circulariteit).</p> <p>Om ondernemers in Culemborg aan te trekken en te houden moet meer geïnvesteerd worden in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Duurzaamheid (klimaat, energie en circulariteit) - Onderwijs in Rivierenland
Fietsersbond Culemborg	<p>In de economie van de toekomst werken nu al veel mensen (gedeeltelijk) thuis. Hierdoor zijn er minder bewegingen in de spits nodig en wil men tevens tussendoor graag onstpannen in een aangename omgeving (dit geldt ook voor mensen op kantoor). Een mooie en groene omgeving moet daarom gestimuleerd worden in combinatie met het beter maken van fietsvoorzieningen. Daarnaast dienen bedrijven door gemeente gestimuleerd te worden om hun werknemers op de fiets te laten komen.</p>
Coöperatie Vrijstad Windwinning	<p>Om ondernemers in Culemborg aan te trekken en te behouden moet meer geïnvesteerd worden in: Duurzaamheid (klimaat, energie en circulariteit).</p>
Gelders Genootschap	<p>We pleiten voor een goede visie en kaderstelling vooraf opdat bij revitalisering en uitbreiding van bedrijventerreinen gestuurd kan worden op ruimtelijke doelen.</p>
ODR	<p>Vanwege relatief grote bedrijventerreinen en het type bedrijven liggen in Culemborg kansen voor het stimuleren van zonnepanelen op daken en het energiezuinig maken van de bestaande bebouwde omgeving.</p>
Bewonersvereniging Eva Lanxmeer en werkgroep Topla	<p>De ontwikkeling van Pavijen is in de praktijk overgelaten aan de markt. Met als resultaat een onvoldoende toekomstbestendige kwaliteit en (meervoudige) duurzaamheid van de gebouwen en omgeving. Regie vanuit de gemeente lijkt noodzakelijk om dit te verbeteren, ondermeer op ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en duurzaamheid. Een omgevingsvisie is een middel om hierop te kunnen sturen, met kaders en aantrekkelijk vestigingsklimaat. Alleen op die wijze kunnen economie en werkgelegenheid duurzaam groeien.</p> <p>Met een aantrekkelijk vestigingsklimaat denken we aan goede bereikbaarheid, energie-infrastructuur, geschikt personeel, maar ook aan het in kaart brengen van de sectoren en specialisaties die het beste bij Culemborg passen, en dáár op inzetten.</p> <p>Voor het stimuleren van recreatie en toerisme zien we zeker mogelijkheden in het verbinden van het buitengebied met de binnenstad met aantrekkelijke wandel- en fietspaden. Daarin past Lanxmeer als expliciet te noemen toeristische locatie.</p>
Veiligheidsregio	<p>Bedrijven in Culemborg moeten meer investeren in duurzaamheid (klimaat, energie, circulariteit). Hou bij investeringen in duurzaamheid rekening met de veiligheid rondom energietransitie.</p>

7 Gezond en veerkrachtig

7.1 Voorzieningen en ontmoetingen

Gezondheid en welzijn wordt heel belangrijk gevonden. Reacties hebben met name betrekking op voorzieningen. Inwoners zijn daarbij lovend over de vele sportverenigingen en de aanwezigheid van voldoende aanbod aan scholen, maar zien ook verbetermogelijkheden.

In het kader van ontmoeting valt er nog wel winst te behalen. Er zijn wat locaties verdwenen waar ontmoeting mogelijk was. Ook moeten er nog wat plekken bij die zich actief inzetten op ontmoeting. Denk dan bijvoorbeeld aan (bejaarden)flats en de Gelderlandfabriek om hiermee de eenzaamheid van ouderen aan te pakken. Deze groep moet zich gezien voelen.

Verder moet er bijvoorbeeld meer ruimte komen voor sport(verenigingen). Zoals bijvoorbeeld bij:

- Haven: recreatie en sport
- Skatepark combi met calisthenics, zitblokken en bankjes in de dijk eromheen

Voor de nóg jongere generatie is er ook een aantal wensen:

- Meer en betere speelruimte voor binnen en buiten (voor de allerkleinsten);
- Meer activiteiten organiseren;
- Kunstgras trapveldjes beter verdelen over de wijken (o.a. Vianenseweg);
- Het zwembad inrichten zoals het oude zwembad, meer voor kleine kinderen;
- Een recreatiegebied zoals de Meent, waar men kan zwemmen en spelen.

7.2 Groene omgeving

Over de groene omgeving zijn de meningen sterk verdeeld. De ene inwoner geeft aan dat er voldoende groen in de woonomgeving en het buitengebied is, terwijl een andere inwoner stelt dat er een tekort is aan groen (gras en bomen) en dat er te veel snippergroen is. Dit wisselt dus sterk per wijk. Voornamelijk inwoners in de nieuwe woonwijken stellen dat groen niet erg prominent aanwezig is en verstening de overhand neemt. Daarnaast kent de wijk Terweijde erg versteende pleintjes en in de wijk Parijsch wordt volgens inwoners het groen slecht onderhouden en weggehaald.

Verder is enkele keren benoemd dat er meer of grotere parken moeten komen met ontmoetingsplekken. Ook kan de gemeente de mogelijkheden onderzoeken voor groene taluds, stroken en paden. Een inwoner stelt dat we de leefbaarheid van de stad, waar mogelijk, moeten vergroten met behulp van de 3-30-300 regel: iedereen zou minimaal 3 bomen moeten kunnen zien vanuit huis, iedere wijk moet voor minimaal 30% uit bladerdek bestaan en niemand zou verder dan 300 meter van een park of groene ruimte moeten wonen.

Diverse inwoners zijn tevreden over het contact met de WMO. Zij krijgen goede ondersteuning en de gemeente biedt duidelijke communicatie.

Wat betreft het hebben van genoeg sociale contacten in Culemborg zijn de antwoorden op de vragenlijst verdeeld: 4 van de 11 respondenten blijken genoeg sociale contacten te hebben in Culemborg, 4 van de 11 zou wel graag meer sociale contacten willen opdoen en 3 respondenten geven aan meer sociale contacten te willen opdoen.

In de vrije tijd worden sociale contacten vooral ontmoet in: thuis/privésfeer (8 van de 11), in culturele locaties (5 van de 11), in de binnenstad (4 van de 11) en bij sportverenigingen (4 van de 11). Contacten ontmoeten op school wordt geen enkele keer genoemd. Aangegeven wordt dat de respondenten meer georganiseerde activiteiten in de buurt zouden willen om elkaar te ontmoeten, bijvoorbeeld in buurtcentra (6 van de 11). Daarnaast werden ook meer ontmoetingsplekken in de openbare ruimte (4 van de 11) en een breder aanbod van cultuur (4 van de 11) genoemd om elkaar te ontmoeten.

Een inwoner geeft aan dat plekken waar activiteiten plaatsvinden én vervoersmogelijkheden zijn, positief werken op gezondheid en welzijn van ouderen.

Om ouderen langer te kunnen laten thuis wonen, dient er meer geïnvesteerd te worden in: passende woningen die aansluiten op ouder wordende doelgroep (10 van de 11), verkeer en vervoer voor mensen die slecht ter been zijn (8 van de 11) en de toegankelijkheid van voorzieningen (8 van de 11).

7.3 Inbreng van stakeholders

Wie	Reactie
Kleurrijk Wonen	Niet iedere inwoner heeft dezelfde levensstijl om gezond en vitaal te blijven. Openbare ruimte is een middel om ontmoeting en beweging te stimuleren. Denk aan meer mogelijkheden om ommetjes te maken in de wijken, de plaatsing van eenvoudige apparaten voor beweging of gemeenschappelijke speelplaatsen en tuinen zoals in het Hart van Voorkoop. Een gezonde levensstijl begint in het lager en middelbaar onderwijs door beweging en gezonde eetpatronen te stimuleren vanaf een jonge leeftijd. Het aanbod voor de jeugd lijkt ons over het algemeen voldoende maar misschien dat het in bepaalde wijken iets tekort schiet voor sommige leeftijdscategorieën (14 tot 20 jaar). Elk Welzijn heeft daar meer zicht op dan KleurrijkWonen. Voorzieningen voor sport en cultuur lijken ons voldoende aanwezig in Culemborg. Het is niet erg dat bewoners voor sommige vormen van cultuur uit moeten wijken naar Houten, Utrecht of Tiel. Sociale cohesie kan in sommige wijken beter. Maar deels is dit ook een gevolg van de tijdgeest van online en mobiel. We voelen wel de noodzaak aan laagdrempelige, open ontmoetingsmogelijkheden in Oost. Het succes van Bolderburen is in deze een voorbeeld voor De Salaamander.

Wie	Reactie
Elk Welzijn	<p>Preventie is meer dan gezonde leefstijl alleen: hou ook in je omgevingsvisie aandacht voor andere vormen van preventie: spelen voor jongere kinderen bijv., de rol die armoede en werkloosheid speelt in de beleving van de omgeving en wat er nodig is, e.d.</p> <p>De behoefte van speelplekken voor jonge kinderen groeit. Er is nu meer aandacht voor preventie, dan een x aantal jaren geleden, dat betekent ook dat we vaak starten bij jongere kinderen voor wat betreft onze aanpak in zorg- en welzijn. Voldoende speel- en ontmoetingsplekken voor hen en hun ouders helpt bij het voorkomen van narigheid als de kinderen ouder zijn.</p>
Elk Welzijn	<p>Neem demografische ontwikkelingen mee: goed dat dit al gebeurt voor vergrijzing, meer ouderen die zelfstandig wonen, vraagt mogelijk om meer bankjes om even te zitten zodat je toch een wandeling maakt. Zorg dat de omgeving uitnodigt om te bewegen. Misschien zijn er bij ouderen met een migratie-achtergrond andere behoeftes, hou hier oog voor. Datzelfde geldt voor toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met een beperking. Hou hier rekening mee bij bewonersparticipatie, in je vraagstelling en in de inrichting van de openbare ruimte.</p>
Elk Welzijn	<p>Op welke plekken mogen jongeren elkaar ontmoeten in de openbare ruimte? Zorg dat er plekken zijn waar ze wel welkom zijn. Hier is behoefte aan.</p>
Scholen	<p>Scholen zijn wel bevestigd, maar geen reactie ontvangen.</p>
Werkgroep Kerkenvisie	<p>Overleg met kerken heeft plaatsgevonden op 28 september. Afspraak is dat alle kerken nog individueel reageren, maar dit is nog niet ontvangen.</p>
Waterschap	<p>Er wordt gepleit voor meer ontmoetingsplekken in de openbare ruimte en meer ruimte om te bewegen in de stad.</p> <p>Landelijk beleid is dat ouderen langer thuis blijven wonen. Om dit mogelijk te maken, moet meer geïnvesteerd worden in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ontmoetingsplekken voor ouderen - Toegankelijkheid van voorzieningen - Bescherming tegen hitte
Fietsersbond Culemborg	<p>Om meer bewegen te stimuleren is verreweg de goedkoopste aanpak als bewegen, zoals fietsen en wandelen, onderdeel wordt van het dagelijks leefpatroon. Dit kan worden gedaan door: Een veilig, comfortabel, direct hoofdfietsnetwerk. Geen smalle paadjes, maar ruime rood geasfalteerde fietsboulevards. Veel groen, bankjes en speelplekken enz. langs deze routes. De fiets voor de deur en de auto een stukje verderop parkeren.</p>

Wie	Reactie
<p>Gemeente Vijfheerenlanden</p>	<p>De Omgevingswet vraagt om een meer integrale benadering, ook onderwerpen die traditioneel tot het sociaal domein horen dienen meegenomen te worden. Dat zou moeten gebeuren in vraagstuk 5. Gezond en veerkrachtig Culemborg. Daarin wordt wel aandacht besteed aan hoe je vanuit het ruimtelijk domein kan bijdragen aan meer bewegen en 'meedoen' in het algemeen. Maar dat aandacht voor 'milieu' (geluidoverlast, luchtkwaliteit e.d.) bijdraagt aan een gezonde leefomgeving (en dus gezondheid) zien wij niet direct terug. Wij adviseren om ook deze aspecten mee te nemen onder het begrip gezondheid.</p>
<p>Gelders Genootschap</p>	<p>Neem ook bij ruimtelijke ontwikkelingen in de sociale sector ruimtelijke kwaliteit als leidraad en streef duurzame en toekomstbestendige oplossingen na en zet in op kwaliteit van het ruimtelijke domein van de woonomgeving, juist in gebieden waar zelfredzaamheid van bewoners minder is.</p>
<p>Bewonersvereniging Eva Lanxmeer en werkgroep Topla</p>	<p>In onze ogen gaat het geschetste dilemma tussen een inclusieve stad en het inzetten op zelfredzaamheid over het stedenbouwkundig ontwerp; de keuzes die hierin gemaakt worden hebben langdurig een beslissende impact op hoe mensen elkaar ontmoeten, op hun gezondheid, op de sociale samenhang.</p> <p>De waarden die aan de basis liggen van het ontwerp van Lanxmeer sluiten naadloos op en deze doelstellingen aan. Die Lanxmeerse waarden zijn daarmee bruikbaar als concrete uitgangspunten voor de ontwikkeling van nieuwe woningen en appartementen.</p> <p>Door woningen te bouwen met kleine, niet hard afgescheiden privétuinen in combinatie met mandelige hoven (gemeenschappelijke tuinen), en die weer onmiddellijk aansluitend op de openbare ruimte met minimale verharding, ontstaat veel betaalbare en veilige ruimte voor bewegen, kinderspel, sociaal contact, veel groen, schaduw en biodiversiteit. De bewonerstevredenheid in Lanxmeer is zeer hoog. Wij pleiten, zoals ook in Lanxmeer gebeurd is, voor een stedenbouwkundige opzet, waarbij niet zozeer de situering van de woningbouw bepalend is, maar waar omgekeerd een landschappelijke plan het kader biedt voor de te realiseren bebouwing.</p> <p>Een ander voorbeeld is verbindende zones, zodat mensen "ommetjes" kunnen maken (bewegen) en elkaar kunnen ontmoeten. Voorbeeld: Vijfwal Houten.</p> <p>Wij zouden graag zien dat het concept van positieve gezondheid aan de voorkant gehanteerd wordt als toetsingskader voor nieuw te ontwikkelen woonmilieus.</p>
<p>Adviesraad sociaal domein</p>	<p>Wij vinden het belangrijk dat de recreatiegebieden ook toegankelijk zijn voor gehandicapten (denk hierbij bijvoorbeeld aan de klaphekjes waar je met een rolstoel niet langs komt.)</p>

8 Mobiliteit

8.1 Bereikbaarheid

Ondanks dat enkele inwoners aangeven de straten en onderhoud ervan goed te vinden, zijn de meeste inwoners die wij hebben gesproken van mening dat er diverse fouten in de verkeersstromen zitten. Zo moeten de één- en tweerichtingswegen in Terweijde beter worden geregeld. Ook moet de weg bij de Hoeksesingel verbeterd worden. Verder ontbreken er twee verbindingen: een verbindingsweg met de uiterwaarden aan de oostkant en een verbinding tussen het oude en nieuwe gedeelte van Culemborg.

In het kader van verkeersveiligheid is het meest genoemde verkeersobstakel de ovonde. Deze is volgens de inwoners gevaarlijk, onoverzichtelijk, onlogisch en irritant. Iemand heeft bedacht dat een fly-over bij de ovonde voor fietsers en voetgangers een oplossing zou kunnen zijn. Hieronder volgen nog wat extra plekken die volgens de gesproken inwoners ook gevaarlijk zijn omdat er te hard wordt gereden:

- De Edelherthof middenweg (door o.a. thuisbezorgd en scooters);
- De Schoutenweg;
- Woonerven;
- Chopinplein;
- Beethovenlaan.

De wens is dat de gemeente dit probleem aanpakt met maatregelen: snelheidsbeperking (drempels, etc.) en strengere handhaving.

Parkeren

Over parkeren wordt gezegd dat dit in de binnenstad oké is. Wel is er te weinig parkeerplek in sommige wijken, onder andere bij de Heissiusstraat. Een duurzame oplossing zou kunnen zijn om parkeren te verplaatsen naar de randen van de wijken en de woonwijken autoluw te maken. Aan de randen elektrisch opladen aantrekkelijk maken. Verder is aangedragen om de mogelijkheid te bekijken om vanuit eigen huis via trottoir de auto op te laden (bijv. met laadheuvel of -goot).

Langzaam verkeer

De fietsveiligheid moet in onze gemeente worden verbeterd. We moeten volgens inwoners meer fietsstraten in onze gemeente hebben, onder andere bij de Prijssestraat. Op die manier krijgen fietsers consequenter voorrang. Ook het scheiden van snel en langzaam verkeer, bijvoorbeeld op de dijk, zou eraan kunnen bijdragen dat het voor langzamer verkeer veiliger is om van A naar B te komen.

Hoewel de fiets- en wandelpaden in en om de gemeente fijn zijn, valt er nog winst te behalen op de verbetering van de verbindingen. Zo is er door een aantal inwoners gespeculeerd over een fietsbrug over de lek (landtong). Voor voetgangers zou het fijn zijn als de stoepen beter begaanbaar zijn en vrij van obstakels.

Openbaar vervoer

Over de OV-verbindingen zijn de meeste gesproken inwoners wel te spreken. Er is een goede

treinverbinding die zowel richting Utrecht als Den Bosch gaat. Aanbevelingen zouden zijn om de spoorlijn te ondertunnelen waardoor dit minder voor geluidsoverlast zorgt. Daarnaast zou een stadsbus, als connectie tussen het station en de binnenstad van Culemborg, fijn zijn.

Met name rondom verkeersveiligheid is er een aantal reacties geplaatst in de Wijkprikker. De kruising Oostersingel Weidsteeg moet veiliger voor fietsers, hierbij kan je denken aan bijvoorbeeld een fietsersoversteekplaats. Ook wordt deze kruising onoverzichtelijk bevonden. Verder worden er reacties gegeven over het plaatsen van een verkeersspiegel daar waar het verkeer niet goed zichtbaar is in de bocht, te denken aan aparte fietspaden en voorrang voor fietsers zoals in Houten (auto te gast), de hele stad aanwijzen tot 30km zone, een autovrij centrum en het ontmoedigen van hard rijden door middel van camera's en drempels.

Qua mobiliteitswensen gaven bijna alle respondenten op de vragenlijst (10 van de 11) aan het wenselijk te vinden dat auto-en motorverkeer op de dijk beperkt moet worden. Daarbij gaf ook hetzelfde aantal aan het wenselijk te vinden dat het wandel- en fietsroutenetwerk uitgebreid moet worden.

8.2 Inbreng van stakeholders

Wie	Reactie
Fietsersbond Culemborg	<p>Voor de Fietsersbond is het buitengebied vooral een plek om te genieten van de omgeving tijdens een wandeling of een fietstocht. Gemotoriseerd verkeer moet op de dijk daarom beperkt worden door het nemen van fysieke maatregelen. Het is wenselijk om de snelheid terug te brengen naar 30 km/uur.</p> <p>Wat is nodig om toerisme en recreatie in Culemborg te stimuleren? De dijken zijn aantrekkelijk voor allerlei gebruikers. Echter is het stuk dijk tussen de Weidsteeg en Werk aan het Spoel is zo druk dat het niet plezierig en veilig is voor wandelaars en fietsers. Dit stuk moet afgesloten worden voor gemotoriseerd verkeer middels een knip op enkele plaatsen. Om te beginnen een gesloten verklaring in de weekenden en op feestpaden.</p>
Fietsersbond Culemborg	<p>De auto neemt buitengewoon veel ruimte in beslag. Het betekent dat er radicaler ingezet moet worden op de fiets en het wandelen, zodat er zo ruimte gecreëerd kan worden voor andere functies.</p>

Wie	Reactie
Fietsersbond Culemborg	<p>We nodigen de gemeente uit om de term ‘bereikbaarheid’ breder te definiëren dan bereikbaarheid met de auto. Voor de Fietsersbond is het belangrijk dat alle voorzieningen bereikbaar moeten zijn voor alle vervoersmiddelen. Daarbij moeten alle voorzieningen voor de fietser binnen 10 minuten bereikbaar zijn dmv snelle, veilige en hoofdfietsroutes. plekken waar de fietser een weg deelt met de auto moeten zo ingericht worden dat auto's niet harder dan 30 km/uur kunnen rijden. Consequentie hiervan is dat auto's en vrachtwagens een stukje moeten omrijden of wat vaker moeten stoppen om fietsers voorrang te verlenen. Hierdoor zullen mensen sneller overstappen op de fiets.</p> <p>De Fietsersbond staat voor een maximum snelheid van 30 km/uur in de bebouwde kom. Een betere handhaving is daarbij hard nodig. Veel straten en wegen zijn zo aangelegd dat hard rijden wordt gestimuleerd. Het verminderen van de gereden snelheid kan de gemeente stimuleren door een beleid te ontwikkelen waardoor straten consequent worden heringericht dat niet harder gereden kan worden dan dertig kilometer per uur.</p>
Fietsersbond Culemborg	<p>Zoals de situatie nu is kost het redelijk wat moeite om met name vanuit de oostelijke wijken per fiets op het industrieterrein te komen. De bouw van 2000 woningen in de stationsomgeving biedt voor de fiets echter ongekende mogelijkheden waardoor er een prachtige met veel groen omgeven tweede hoofdfietsroute kan ontstaan tussen de bedrijventerrein en de oostelijke woongebieden. De fietsontsluiting van de nieuwe wijk bij het station naar de binnenstad en de westelijke nieuwbouwwijken zien we graag gerealiseerd via een fly-over over de Tunnelweg via een nieuw aan te leggen fietspad langs de spoordijk richting de fietsstraat bij de Vianense Poort. Deze fly-over kan ook gebruikt worden in de toekomstige snelfietsroute tussen Utrecht en Den Bosch. Een fly-over bij de Tunnelweg is overigens ook in het voordeel van het autoverkeer dat minder oponthoud zal hebben van overstekende fietsers</p>
Fietsersbond Culemborg	<p>De eerste prioriteit om te realiseren is: een comfortabele (breed en geasfalteerd), veilige (geen of zeer weinig auto's) fietsstraat van west naar oost! Van de voetbalvelden van Focus 07 via de binnenstad tot de Kinderboerderij. Nu de Vianense Poort definitief autovrij is geworden, is deze route de volgende logische grote stap voorwaarts. Graag nog deze raadsperiode zodat er een onomkeerbare realiteit ontstaat</p>
Gemeente Vijfheerenlanden	<p>Er wordt in de stukken alleen gesproken over de bereikbaarheid van de binnenstad. Culemborg heeft de ambitie om woningen te bouwen. Culemborg is in de spits nu al slecht bereikbaar en veel inwoners werken buiten Culemborg. Met meer inwoners zal de bereikbaarheid verslechteren. Wij adviseren meer aandacht te besteden aan het oplossen van aanwezige knelpunten.</p> <p>Een voorbeeld hiervan is de rotonde bij de afrit A2 Culemborg en files op de A2. Zowel in de ochtend- als avondspits zorgt dit voor sluiptverkeer in het buitengebied tussen Culemborg en Vianen.</p> <p>Bij de stellingen wordt gesproken over het weren van auto- en motorverkeer op de dijken. Dat is wenselijk want de dijk wordt als sluiptrouwe gebruikt. Ook in Vijfheerenlanden is dit aan de orde.</p>

Wie	Reactie
ANWB	“Wat is nodig om de bereikbaarheid van de binnenstad op peil te houden, zowel met de auto, fiets, lopend als openbaar vervoer? En hoe ziet u de relatie tot parkeren en met behoud van monumenten?” Niet alleen binnenstad is van belang, maar juiste een integrale benadering van de hele stad! De ANWB is geen voorstander om overal betaald parkeren in te voeren omdat dat kan leiden tot meer vervoersarmoede.
VVN	De stellingen geven geen aanleiding om te reageren aangezien er geen aandacht is besteed aan verkeer. Ook het verkeer is onderdeel van een omgevingsvisie en als ik denk aan het SPV en de daaruit voortvloeiende risicogestuurde aanpak, dan denk ik met name aan de kwetsbare verkeersdeelnemers. Ook de 30km binnen de kom is op dit moment volop in discussie. Het gaat mij erom hierop te wijzen en niet tot in detail uit te werken hoe e.e.a. moet worden opgepakt. Hoop dat dit aandacht van jullie krijgt.
Adviesraad sociaal domein	Wij vinden het belangrijk dat recreatie- en (beschermde) natuurgebieden behouden blijven. Met dit in gedachten vinden wij het belangrijk dat natuurgebieden niet gebruikt worden voor alternatieve energiewinning (windmolens en dergelijke), maar dat het beschikbare geld dat gereserveerd is voor alternatieve energiewinning gebruikt wordt om zich in te kopen bij projecten elders.

Wie	Reactie
ProRail	<p>ProRail ziet bereikbaarheid per spoor als belangrijke voorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen die ook een mobiliteitsbehoefte hebben. ProRail ondersteunt nieuwbouw van woningen langs het spoor in de nabijheid van stations en de verdichting rond stations. Dat draagt bij aan de duurzame OV-bereikbaarheid in Nederland. Bouwen nabij het spoor is een samenspel met meerdere belangen dat ook afwegingen noodzakelijk maakt. ProRail wil daarbij graag een aantal aandachtspunten benoemen die in de uitwerking een rol zouden moeten spelen, met als uitgangspunt dat de bedrijfsvoering en eventuele toekomstige uitbreidingen van ProRail niet worden belemmerd.</p> <p>Aspect Externe Veiligheid ProRail verzoekt u voor het aspect Externe Veiligheid in relatie tot Railverkeer gebruik te maken van de meest recente gegevens (Basisnet).</p> <p>Aspect Geluid ProRail verzoekt u voor het aspect Geluid in relatie tot Railverkeer gebruik te maken van de meest recente gegevens (Geluidproductieplafonds). Meer informatie hierover vindt u op: https://www.infomil.nl/onderwerpen/geluid/regelgeving/wet-milieubeheer/rijkswegen-0/</p> <p>Aspect Trillingen ProRail beoogt niet alleen voor gemeenten en provincies die plannen maken in de spooromgeving, maar ook voor toekomstige bewoners rond het spoor een “goede buur” te zijn. Indien de “Omgevingsvisie Culemborg” en alle in de toekomst daarop gebaseerde ruimtelijke plannen, bebouwing dichtbij het spoor mogelijk maken, kan trillinghinder voor de toekomstige bewoners/gebruikers ontstaan als gevolg van treinverkeer. Hoewel er geen wettelijke normen bestaan voor trillinghinder in dit soort situaties acht ProRail het gewenst dat er in de planvorming wel aandacht voor is. In het kader van de goede ruimtelijke ordening en de zorgvuldige voorbereiding van besluiten raadt ProRail u aan om het aspect trillinghinder af te wegen, zoals door Kenniscentrum InfoMil wordt aanbevolen. Zie https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/milieuthema/tril/.</p> <p>ProRail raadt u dan ook aan om het aspect trillingen te betrekken bij de “Omgevingsvisie Culemborg” en alle in de toekomst daarop gebaseerde ruimtelijke plannen. In dit kader verwijst ProRail u naar de Handreiking Nieuwbouw en Spoortrillingen (https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/omgevingsthema/trillingen/).</p>

Wie	Reactie
Prorail	<p data-bbox="571 331 1471 913">Bureau Spoorbouwmeester Bureau Spoorbouwmeester is in 2001 op initiatief van de directies van NS en ProRail opgericht als een onafhankelijk adviserend orgaan voor ontwerp en vormgevingsopgaven binnen de spoorsector. Sinds het ontstaan van het bureau wordt aan en met het Spoorbeeld gewerkt. Vanuit Het Protocol - het document waarin de afspraken tussen NS, ProRail en Bureau Spoor-bouwmeester zijn vastgelegd - is het bureau bevoegd het Spoorbeeld te ontwikkelen, te beheren en uit te dragen. Zodoende vormt het Spoorbeeld het kader voor nagenoeg alle werkzaamheden van Bureau Spoorbouwmeester. Het Spoorbeeld is opgesteld voor alle bij het spoor en de spooromgeving betrokken partijen: van de spoorpartners ProRail en NS, stationseigenaren, opdrachtgevers, exploitanten, vervoerders en concessiehouders tot ontwerpers, gebruikers en overheden. Het daagt al deze spoorse partijen uit om vanuit het perspectief van reizigers en omgeving met zorg en ambitie aan de opgaven op en rond het spoor te werken. Meer informatie over Spoorbeeld en de voor uw gemeente van belang zijnde documenten (zoals bijvoorbeeld de Visie omgeving spoor en stations, Het stations concept en Het stationskwartier) kunt u vinden op www.spoorbeeld.nl waarnaar ProRail u korthedshalve verwijst.</p> <p data-bbox="571 949 1471 1496">Overwegen Overwegen vormen een gevaarpunt tussen weg- en spoorverkeer. ProRail verzoekt uw gemeente daarom contact op te nemen met ProRail indien de door uw gemeente voorgestelde visie en alle in de toekomst daarop gebaseerde ruimtelijke plannen effect kunnen hebben op de bestaande overwegen in uw gemeente. U kunt hierbij bijvoorbeeld denken aan gewijzigd gebruik door het realiseren van een ontsluitingsroute voor een nieuwe woonwijk of bedrijventerrein. Ook verwijst ProRail uw gemeente graag naar de Beleidsagenda Spoorveiligheid 2020 -2025 waarin het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (hierna: IenW) haar visie op overwegveiligheid heeft beschreven. Het streven van IenW is om samen met ProRail, decentrale overheden, recreatieve belangenorganisaties en burgers te zorgen voor nul dodelijke slachtoffers en nul verstoringen op en rondom overwegen om een veilige, vlotte en duurzame mobiliteit (trein- en wegverkeer) te kunnen garanderen. Meer informatie hierover vindt u hier: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/02/05/beleidsagenda-spoorveiligheid-2020-2025.</p> <p data-bbox="571 1532 1471 1720">Waterpeil/Stabiliteit In verband met het borgen van de stabiliteit van de spoorbaan met bijbehorende voorzieningen mag het waterpeil niet wijzigen. Tevens dient te worden geborgd dat werkzaamheden geen invloed hebben op de stabiliteit van de spoorbaan met bijbehorende voorzieningen, alsmede op het ongehinderd gebruik van de spoorbaan met bijbehorende voorzieningen.</p>

Wie	Reactie
Prorail	<p>Spoorwegwetgeving Voor het uitvoeren van werkzaamheden in de nabijheid van de spoorbaan dient rekening gehouden te worden met het bepaalde in artikel 19 van de Spoorwegwet, waarnaar ProRail u kortheidshalve verwijst. ProRail merkt in dit kader nu reeds op dat onder de Omgevingswet - voor initiatieven binnen het beperkingengebied hoofdspoor - de gemeente het bevoegde gezag is voor meervoudige aanvragen, waarbij vergunning alleen verleend kan worden nadat ProRail haar gemandateerde advies met instemming heeft gegeven. Bij enkelvoudige aanvragen blijft de minister bevoegd gezag en zal ProRail namens de minister vergunning verlenen.</p> <p>Spoorwegdoeleinden ProRail verzoekt u zorg te dragen dat gronden welke momenteel voorzien zijn van de bestemming Spoorwegdoeleinden of Railverkeer, deze bestemming ook in de toekomst zullen behouden. Ook verzoekt ProRail u om geen dubbelbestemmingen mogelijk te maken.</p> <p>Zicht op de stationsentree Doordat de stationsomgeving een ideale plek is om je te vestigen, ziet ProRail de laatste jaren steeds meer verdichting en hoogbouw rond het station. Dit komt de vindbaarheid van een station niet ten goede. Reizigers voelen zich hierdoor onzeker, hetgeen een vorm van stress veroorzaakt. Ondanks dat er bewegwijzering is blijkt uit onderzoek dat zicht op de hoofdingang de beste manier is om het station te vinden. Zichtlijnen naar het station spelen daar een belangrijke rol in en ProRail wil deze graag in stand houden. Zien en gezien worden speelt ook een belangrijke rol in sociale veiligheid. Daarvoor is het van belang donkere hoeken en verstoppelken te voorkomen.</p> <p>Windbeleving en windhinderrisico's Hoogbouw rond het station heeft invloed op de windbeleving van de reiziger. Gemiddeld wachten reizigers 7 tot 10 minuten op een trein en dat doen ze bij voorkeur op het perron waar de trein halteert. Wachten met veel wind draagt niet bij aan een positieve stationsbeleving. Reizigers wachten bij voorkeur warm, beschut en comfortabel. Helaas is er echter niet voldoende wachtgelegenheid voor elke reiziger. Daardoor is het van belang dat in de omgeving rekening wordt gehouden met de windbeleving op het perron. Hoogbouw rond het station heeft ook invloed op de windcirculatie/windstromen en kan risico's opleveren voor omliggende bebouwing (zoals schade aan daken/kappen) door veranderende windbelastingen. Hiermee dient rekening te worden gehouden.</p>

De informatie die in ### is opgenomen is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor ### is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan ### ontlelen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE

E. marjolein.fick@anteagroup.nl

www.anteagroup.nl

Copyright © 2022

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.